

Sequitur tertia pars huius opusculi
de interrogationibus certis ad certas
personas scdm status diuersitatis. Et
primo quo ad coniugatos. Ca. xxx.

Nunc formade sunt itrogati
ones n̄ ad oēs s; ad quosdaz
scdm stat⁹ eor⁹. et p^{ri}o quo
ad diugatos. Interrogādi
sunt ergo diugati nō tamē
omnes. s; d⁹ q^ub⁹ videt^r expe
dire. si vidlicz i aliq^o casu p
hibito dtraherēt q² morta
le e st nisi ignorātia facti p^obabil^r excuset. vnde sci
endū est q^o quedā sunt ipedimēta que ipediūt ma
trimoniū dtrahendū. et dirimunt iam dtractuz. id
est nullum factum illud tamē intelligendū est q^u
dicta ipedimēta prius fuerūt inter eos q^u sit con
tractū matrimoniū. et d^otinētur in his versib⁹. **Er**
ror. additio. votū. agnatio. crimē. **Cult⁹** disparitas
vis ordo ligamē honestas. **S**i sis affinis si forte
coire nequibis Nec sociado vetāt d^onubia iūda re
tractāt. **P**ro hor⁹ quolibet breuissima declaratiōe
(nam de his satis inuenies i sn̄is). **N**ota d⁹ sin
gul⁹ itellectū. **E**rror intelligitur de p^osona non de
fortuna cū scz q²s dtrahit cū berthā. credēs dtra
here cū katherina. cū q^u intēdebat dtrahere **C**ōdi
tio intelligitur de additiōe fuili cū scz quis dtrahit
cū sua credēs eā esse liberā. nā si scienter liber cō
trahēt cū sua m̄rimoniū tenēt. et sicut si fu⁹ dtra
hit cū libra credēs eā suā. Itē videtur si fuus cū

sua licet credet eā liberāz. **N**otū intelligitur de
solēni cū scz quis fecisset p̄fessionē tacitam v̄t ex
p̄fessionē in aliq̄ religione approbata et postea con
traheret nā tal̄ esset etiā excoīcat⁹. **C**ognatio ē
triplex scz natural̄. spūal̄. et legal̄. **N**atural̄ dici⁹
p̄sanguinitas et habet tres lineas scz ascendentiū
vt pater auus et p̄auus z hmōi Descendētiū vt fi
lius. nepos. pronepos z c. **C**ollateralīū. v̄c fratres
sorores z hmōi. **E**t habz q̄libet linea quattuor gra
dus cōclusiue p̄cipue collateralis. **N**ā inter ascē
dentes et descēdentes. videtur esse p̄petua p̄hi
tio. **Q**ui ergo inter istos etiam contrahit est exco
municatus. **C**ognatus sp̄itual̄ habz tres grad⁹
et contrahitur in baptismo et cōfirmatione. **P**rim⁹
est inter tenentes ad baptisimū vel cōfirmationē
et eum qui tenetur et dicitur paternitas et filiatio
Secundus est inter patrē z matrē carnales illi⁹
qui tenetur et illū tenentes. et dicitur opaterni
tas. **T**ercius ē inter filios naturales illi⁹ qui te
net et illū qui tenetur et dicitur fraternitas. **C**o
gnatio legal̄ fit p̄ adoptōz. et habet tres lineas ē
gradus. **P**rim⁹ est inter ipsuz adoptantē et adop
tatū et filium vel filiam eius adoptatum. **S**ecun
dus est inter vxorē adoptantis et ipsum adoptatū
ac etiā inter vxorē adoptati et adoptantē. **T**erci⁹
est iter filios naturales et legitimos ipsi⁹ adoptā
tis et ipz adoptatū z h̄o t̄m cū ipsi filii sint adhuc
i p̄tate p̄ris. **I**nt̄ hos em̄ oēs ē p̄hibitū m̄rimoniū
et ergo si p̄tractū fuerit dirimatur crimē h̄o. scz q̄
habz impedire et dirimere m̄rimoniū p̄tractū itelli
git t̄m de duob⁹ criminib⁹. **P**rimū est cum mulier

machinatur cū effectu in mortem alterius uxoris
vt habeat maritū illius in virū et ecōtra cū vir in
mortē alterius viri machinat^r vt habeat uxore^m ei⁹
Scdm cū q^s dat fidē alicui diugate deducēdo eā
in uxore^m post mortē mariti sui. et cū ex illa pmissi
one seq̃tur adulteriū **C**ultus disparitas. vt scz si fi
delis atrahat cū iudea v^l pagana pmanēte i infē
delitate. **S**i at̃ cōthēret cū heretica teneret ma
trimoniū scz cohabitare ei n̄ deberet et hoc si ess^z
pictm ei icurrēdi heresim. s^z peccat cū tali cōtra
hēs. quis scz cū quis p violētiā cogitur ad cōtra
hēdū et intelligitur de violētiā absoluta. et sūt de
violētiā q̃ fit p metū q̃ potest cadē in cōstantē vi
rū q̃ at̃mer^r i hoc versu **S**tupri atq^z stat⁹ verbe
tis atq^z necis. nisi tñ postea de inuito efficiat^r vo
lūtari⁹. **O**rdo intelligitur d̃ ordine sacro. scz cum
cōtrahēs fuerit in subdiaconatu. vel supra et tal
etiā est excoīcat⁹. **G**reci tñ in sacris ordinib⁹ pñt
vti m̃rimonio iā cōtracto. s^z cōtrahē non pñt. **L**iga
mē scz si sit alteri ligatus p cōiugiū p vba de pñri
etiā nondū cōsummatū **N**ā tal̃ in nullo casu potest
alteri matrimonialiter copulari nisi ille cū q^o atra
xerat pfiteretur in aliq̃ religione añ cōsumationē
matrimonij **S**i autē recedēt alter diugū ita q^o p
multos annos nihil de eo audiretur adhuc non li
ceret alter atrahere nisi prius verisimiliter sciret
de morte ipsius **H**onestas id est. publice honesta
tis iusticia in snia q̃ oritur ex spōsalibus atractis
cū aliqua. cū q̃ postea non seq̃tur matrimoniū nisi
ppter mortē v^l ppter aliqm causam aliā. nā cū nula
la cōsanguinea illi⁹ atrahere p̃t vsq^z ad quartum

gradū inclusive. Affinitas ē p̄ximitas q̄ d̄trahitur
iter eū q̄ ducit vxorē z oēs cōsanguīeos vxoris vsqz
ad q̄rtū ḡdū s̄l̄r int̄ vxorē z oēs cōsanguīeos eā d̄cē
tes vsqz ad q̄rtū gradū inclusive. Et nota q̄ affi-
nitas d̄trahitur etiā p̄ fornicarium coituz ita q̄ il-
le qui fornicatur cū aliqua non potest d̄trahē ma-
trimoniū cū aliq̄ cōsanguīnea illius vsqz ad quar-
tū gradū. nec illa mulier p̄t d̄trahē cū aliquo con-
sanguīneo secū fornicantis vsqz ad eundē graduz
Impotētia exercēdi actum d̄iugalē. potest puenire
vel ex naturali frigidityte vel ex maleficio vel
idispōitōe mēbri genitāl̄ viri v̄l mulieris. De his
autē omibz impedimētis habes plene in summis.

Insup̄ nota q̄ non oportet nec expedit inter-
rogare omnes coniugatos singulatim de p̄dictis
impedimentis. sed de illis saltem de quibus possit
p̄sumi. et p̄cipue de impedimentis criminis vel
cognatōis vel publice honestatis et ante oīa affi-
nitatis. Si em̄ quis agnosceret cōsanguīneā ei⁹ cū
qua iam contraxit per verba de p̄senti et graui-
us si iā consumauit matrimoniū tale matrimoniū n̄
dirimitur aut diuiditur sed amittit ille qui h̄mōi
fecit potestatem. seu ius petendi debitum. ita q̄
petere non potest sine peccato mortali tenetur ta-
men reddere exactus. Item in muliere que p̄mit-
tit se cognosci a cōsanguīneo mariti sui. Si tamen
anteq̄ contraxit p̄ verba de p̄senti cum aliqua
cognouit cōsanguīneā eius. ita q̄ semen emiseric
intra claustra pudoris non potest illam habere. z
si iam consumassz matrimonium cum illa non tene-
ret nec i h̄o p̄t disp̄sari n̄ p̄ papā vñ aū disp̄satorz

semper peccat mortaliter exigens et reddens debi-
tum sciens dictum impedimentum. alter autem coniu-
gatus nesciens excusatur ex ignorantia facti probabili
Et de his et alijs quando casus occurrit vide pre-
mius in summis. Insup interrogandum est. si con-
traxit matrimonium clandestine. quia mortale est propter
prohibitionem ecclesie. Item si habens votum sim-
plex continentie contraxit mortaliter peccauit nisi
prius fuerit dispensatum a papa. et tenetur ad im-
plere votum usque ad consumationem matrimonij.
Nam ipso consumato efficitur impotens ad votum ad-
implendum quia reddere tenetur exactus debitum
expresse vel interpretatiue. sed tamen exigere non
potest sine dispensatione quia peccaret mortaliter
Item si contraxit cum aliqua vel mulier cum alio
quo per verba de futuro et postmodum cum alia
contraxit vel alio. etiam per verba de futuro vel de
presenti mortaliter peccauit propter fidem fractam nisi
de comuni consensu mutuo se absoluerint. quod fieri de-
bet per iudicium ecclesie. vel si aliquis predictorum ca-
suum seu aliorum septem quos habes in summa quibus
sponsalia solui possunt supuenerit. Item si post
matrimonium contraxit per verba de presenti contraxit
cum alia quia peccauit mortaliter nec tenet matri-
monium secundum. etiam si esset consumatum et filios
iam genuisset. redire enim oportet ad primum ma-
trimonium. nisi ille vel illa cum quo vel qua prius con-
traxit intrasset religionem aliquam et ibi professus
esset vel nisi papa dispensasset in secundo. Tamen
secundum Theologos in hoc dispensari non potest. Sed
quia difficile est disputare de potestate pape. si

sine suppletionē obtenta est forsitā transiri potest.
Item si contraxit matrimoniū ante era e n legitimā
vel filios aut filias iunxit matrimonio ante legit-
timam etatem quod phibitum est. Etas autē le-
gitima fm iura est xij. an. in femella et. xiiij. in ma-
sculo scz in contrahendo per verba de presenti vñ i
sumādo. Itē si sumauit mrimoniū an bñdictionē
nuptiarum quia mortale est et contra phibitionē
ecclesie. Et hic aduertendum est qd i multis locis
quis sponsi non sumāt matrimoniū cum sponsis
ante nuptias. multas tamē turpitudines et corrup-
telas faciunt cū ipsis eas visitādo zc vñ interro-
gandum de hmoi est vbi illa reperiuntur. Item si
celebrauit nuptias in tpe phibito ab ecclia quia
mortale est.

**Nota tēpora prohibita ab ecclesia ad
celebrandum nupcias seu matrimoniū**

Tēpora phibita ab ecclesia ad matrimoniū
celebrandum sunt ista scz **Q**uod aduentu domini vsqz
ad epiphaniā n̄ tamen ante octauā eius et a sep-
tuagesima vsqz ad octauā pasche z tribus dieb9
letanie minoris ante ascensionem domini vsqz ad
octauā penthecostes. Item de actu diugali nota
qd qñqz fit vbi est manifestum mortale scz cū fit
extra vas debituz vel etiam cū fit intra vas debi-
tum tñ eo modo vt non suscipiatur semen ad eu-
tandā prolem vel generationē. vel cū exactibus vñ
tactibus impudicis sequit9 pollutio in altero ipso-
rum. vel cum exercens actum diugalem appetituz
habet deliberatum ad alium vñ aliam. Vel si ita

inordinato affectu fertur ad actuz coniugalē q̄ etiā
si non esset vxor sua v̄l maritus adhuc agēt opus
carnale cū illa v̄l illo. **D**ifficile tñ ē hoc discerne-
re. v̄l si cū alter alteri exigēti denegat debitū sūū
causa legitima. p̄pter qđ exigēs incōmēciā incur-
rit vel aliud scādālū. **E**sset autē cā legitima ad de-
negandū. si timeret p̄babiliter notabile nocumē-
tum p̄sone ē coniugis. ē plis i vtero. **V**l qz ex adul-
terio omisso amisit ius petēdi vel etiā si i loco sac-
peteret vel etiā in publico quia esset contra debitā
honestatē. nō autē est legitima cā denegādi. dies
ieiuniorū. solennitatū v̄l ira ad inuicē. **Q**uāqz etiam
fit ad? coniugalē ubi dubiū ē an sit mortale v̄l ve-
niale scz qñ fuatur vas debitū sed mod? indebit?
qz puta si lateraliter. v̄l si expte posteriori acce-
dat vir ad vas debitū. vel mulier sup̄grediat^r vi-
rum. **I**n quibus modis et p̄cipue i ultimo dicunt
aliq̄ eē mor. d se **A**lij vero vt tho. et **A**l. dicūt q̄ n̄
sit mortale de se. **S**ed potest esse signū mortali cō-
cupiscentie nec p̄ hoc īpedit^r generatio. et si non
ita apte p̄curetur. **V**n̄ in hoc noli p̄cipitare sentē-
tiā. nec denegare absolutōem in h̄mōi p̄seueranti
sed detesteris et p̄hibeas quātū potes. **Q**uā autē
fieret primo v̄l scđo modo. et hoc p̄pter periculuz
abortus forte esset sine peccato. **D**ubiū est an sit
mortale. cū sit tpe menstruorū. et p̄cipue in exigē-
te. sciente talez defectū. qđ quidē ponūt esse mor-
tale i p̄cipue qñ est quasi cōtinuus s̄m cōsuetudinez
vt mensatim **A**lij tamē cōtrariū dicūt vt. pe. d pat.
et hec opinio cōmunior est **V**n̄ etiā p̄pter h̄ nō de-
negas absolutōem sed p̄hibeas quantū potes de

exactione et exactā amoneas vt non assentiat exi-
genti. nisi tñ ex hoc de incōtinētia ipsius timeret.
Dubiū etiā est de exigēte debitū a coniuge pmanē-
te in adulterio siue occulto siue manifesto qđ ipse
nōuit hoc tñ quidē dicūt esse mortale in ipso exi-
gente qđ facit contra cōstitutōem ecclesie vt notat
Hugu. xxi. q. i. si quis uxore. et hoc firma' i sūma
pisana. sed in summa cōfesso. et Qđ in rosario miti-
gant hūc rigore excipiētes casuz illū videlicet cū
exigēs hoc facēt ad puidēdum incōtinentie sue.
Sed pe. de pal. multo magis mitigat dictū rigo-
rem videlicet cū non spera' ex hoc emēdatio per-
manētis in adulterio sed poti⁹ deterioratio nō pec-
cat exigēs saltem mortaliter. Qñq; etiā exercetur
actus coniugal' ubi fit veniale cū videlicet exercet'
seruato debito vase et modo. tamen principaliter
fit intentione delectationis consequēde. ita tamen
qđ consistat intentio intra limites matrimonij. **V**t
cum exercetur actus huiusmodi coniugal' ppter sanita-
tem corporalem solum quia adhuc finem non or-
dinatum est veniale tamen puto. Vel si in solenni-
tatibus et diebus ieiuniorum exegit debitum ali-
qua infirmitate scz concupiscentie ductus sine cō-
temptu sacri temporis vel ecclesiastice exhortati-
onis veniale est fm Tho. et Ray. Sed reddens
debitum non peccat. cum timeret de incontinentia et
scandalo coniugis peccaret autem si negaret om-
nino. Item tempore pregnationis exigere veniale
est et si nō ē piculū abortus reddē nō est pccm Itē
an purificatōez post pccū exigere seruatis tñ alijs
debitis circumstantijs non est mortale vt videtur

Sed fm' guilh. exigere vlt reddē dbitū ante igres
sum ecclie p^o ptū nō videtur p^o m. Et possunt mu
lieres intrare eccliam añ. xl. diē sine p^o tō. In quo
tñ suanda ē osuetudo p^o zie si fieri p^o t. Item actus
ipudicicie q̄ ibi exercent^r p^o tmetes ad delectatiōz
opis seu exercicij. illius excepto tñ ope. vt i tacti
bus. osculis et alijs h^o mōi inordinatis omuniter s^o t
venialia. q̄uis tanta posset esse iordinatio q̄ fiēt
mortale. **Q**ñqz etiā exercetur actus diugalis sine
peccato aliquo cū videlicet fit causa prolis accipi
endi vel etiā causa reddendi debitū seruatis tam
alijs debitis circūstantijs. tenerur autē exactus z
debet reddē debitū et precipue vir vxori. non so
lum expresse petenti. sed etiā per sig^o l^o circūlocuti
ōnes nec debet vir vxorē auertere ne petat ppter
periculū. **E**tia fit h^o mōi actus sine peccato cum fit
causa fornicationis vitande in se vel in diuge. **C**ir
ca predicta autē sic formantur interrogationes.
Si videlicet vsus ē matrimonio extra vas^o debitū
Si aliquid fecit ad euitandū generationē **S**i r^o sus
est modo indebito. licet in vase p^o o z quomodo **S**i
vtendo matimōio habuit itētōz ad aliū vlt aliā **S**i
tēpore menstruoz exegit vel reddidit. **S**i tēpore
perestimationis et p^o cipue ppe ptum. vlt ante puri
ficationē post partū exegit debitū. **S**i exegit vel
reddidit a pmanente in adulterio. **S**i principalit^r
causa delectatōi exegit vel alia et qua. **E**t circa
h^o mōi iudicandū est de peccato mortali vel venia
li scdm predicta de quibus ta nen pleni^r hab^o s
in summis. **S**i petenti omniō dnegauit debitū **S**i
ppter actum diugij per tact^o oscula. seu alia secuta.

est pollucio. **S**i detraxit matrimonium existens exco-
municatus maiori excommunicatione quia peccauit
mortaliter. et precipue si sciuit se fore excommu-
nicatum. et hoc quia precipauit in diuinis scilicet
sacramētis cū excommunicatione maiori. Idem vide-
tur de minori si eam nouit. quia separat a susceptiōe
sacramētorū et matrimoniū ē sacramentū ergo 2°
Si existens in mortali detraxit matrimoniū videtur
mortale quia sacramentū suscipit in mortali scien-
ter precipue aut si sit factū p verba d'p'senti qz ibi ē
essentia sacramēti. **S**i detraxit cū aliqua de futuro
vel de presenti p verba non intendens illū vñ illā
habere in diugē. sed tantū carnalē copulā extor-
quere mortaliter peccauit. Et quous regulariter
non sit ibi matrimoniū cogendus tamē est iforo cō-
scientie illā ducere vel aliter illi satisfacere. ma-
xime si secuta est copula carnalis. In quo tamē ca-
su ecclesia iudicaret matrimonium si veniret ad fo-
rū p'tentiosum. nam ipsa iudicat de mai' estis nō d'
occultis ⁊ tenetur obedire ecclesie. **S**i vir nō pui-
dit vxori et familie in necessarijs non ramen super-
fluis. **S**i nimis exasperauit vxorem dictis ⁊ factis
Si celotipus et nimis suspiciosus fuit contra eam
vel nimis remissus in custodia eius. **S**i vxor iobe-
diens et p'tentiosa ac sui sensus erga virum fuit.
Si nimis inculta et negligēs fuit circa gubernas-
tionem domus. **S**i irreuerens et discola fuit ad so-
ceros et cognatos. **S**i dedit de rebus viri p'tib?
vel paupibus plus q̄ debuit. **S**i dedit licentiam
viro eundo ad alias cum pregnatur ē mortale. **S**i
non vult sequi virum transferentem domiciliū ad

quod tenetur nisi vellet eam trahere ad peccatū
aut dubitaret de morte sua aut si esset vagabun-
dus. Si uterq; etiā filios nō educavit in timore dei
et obedientia mandatorum ei⁹ ad qd tenentur

**Interrogationes ad principes et recto-
res ¶ Capitulum .xxxj.**

Circa principes et rectores
seculares sic possunt forma-
ri interrogationes put vide-
bitur expedire fm additionē
pſone. Et primo si videlicz
per usurpationes iniustas ⁊
non iusto titulo obtinuit di-
gnitatem regimen vñ domi-
nium civitatis vel castri qz mortaliter peccavit ⁊
semp in isto peccato manet dum tenet hmoi vſur-
pationem nisi postmodum titulum iustificassz nec
ibi ante iustum titulum potest exercere iudicia si-
ne peccato. Si ambiciosus fuit ad dignitates et re-
gimen nimis aspirans. et si intendit negligere iu-
sticiam ad querendum amicos vt sic pmaneat ī do-
mino qz mortalit peccavit. Si prelati ecclasticis
vel alijs maioribus suis non fuit obediens et am-
monitiones et correptiones ab eis factas non su-
stinuit patienter aut si eos contempsit peccavit
mortaliter. Si sententiam excommunicationis vel
interdicti nō curavit aut sic ligatus. diuinis se im-
gessit quod est mortale. Si ppter crimen eius civi-
tates sunt interd ictē qd est sibi magnum iudiciū

Si phibuit laicis q̄ non venderent clericis neq̄
coquerent eis. ex eo q̄ non habet ex eis qd̄ vult.
Si ppter excōicationem in se latā iudices vel acti
ones aut ministros grauauit quia ultra mortale
excōicatus est. **S**i de factis ecclesiasticarum pso
narum ad eū n̄ p̄tinentibus se intromisit vt trahē
do eos ad suum iudiciū et huiusmodi quia mortali
ter peccauit et excommunicatus est. **E**t si cepit ā
capere fecit vt incarcerare clericos aut religiosos
etiam delinquentes. est excommunicatus. si non
habuit prius licentiam a prelato suo. **S**i electionē
alicui⁹ ipedierit maliciose. vel p violentiā aliquē
intrusit. **V**el si grauiter aliquod monasterium vel
collegium eo. q̄ volebant eligere illuz pro quo ro
gabatur quia ultra mortale excommunicatus est. **S**i
ius patronatus ecclesiarum de nouo sibi vsurpauit
vel bona vacantium ecclesiarum aut monasteriorū
quia ultra mortale excommunicatus est. **S**i impo
suit collectam aut talia vel exactiones clericis et
alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape q̄
si post monitionem non desistit est excommunicatus.
Si fecit statuta vel leges contra libertatem ec
clesie vel iudicauit sm̄ illa. vel dedit consilium ad
huiusmodi. vel non remouit cum potuit quia ultra
mortale excommunicatus est. **S**i noua pedagia
vel guidagia instituit non habens potestatem a
principe super hoc. **V**el si antiqua pedagia seu
theolonia augmentauit. excommunicatus est. **S**i
si hoc fecit cum licentia principis et causa ratio
nabili non est peccatum. **S**i non tenuit stratam

unt aut privilegia eorum vigilavit mortaliter pecca-
vit. **S**i fecit represalias vel fieri fecit aut ab anti-
quo consuetas extendi contra personas ecclesiasticas est
excommunicatus nisi revocaverit infra mensem et satis
fecerit de iniuria et damno. **E**t si pignorantis. li.
vj. Verum autem liceat facere represalias contra lay-
cos vide in tertia parte summe. iiii. c. j. **S**i ad eccle-
sias in quibus patronus fuit prodoneos non repre-
sentavit sed in episcopos. ut prodeos et concubinos et
alios malos presentavit vel subditos suos ecclesiarum
patronos tales eligere aut presentare suavit quia
peccavit mortaliter. **S**i recepit pecuniam ut presen-
taret aliquem cum esset patronus et ut supplicaret pa-
pe vel episcopo quod beneficium alicui offerat quod symoniam
commisit. vel etiam absque pecunia si porrexit preces
pro indigno quia mortale est et symonia **S**i fuit fau-
tor et defensor hereticorum aut etiam scismaticorum quod
mortaliter peccavit et est excommunicatus **S**i impediit
volentes recurrere ad forum ecclesiasticum super
causis que ad tale forum pertinent ne scilicet coram eccle-
siastico iudice tales cause agantur. vel ad hoc datus
consilium. auxilium vel favorem quod excommunicatus est ut ex-
tendit imm. ecc. c. qm. li. vj. **S**i bellum sumpsit iniustum
vel adiutor fuit iniuste bellantis quod omnia mala que inde
sequuntur tenetur restituere et hoc verum nisi ad
juvandum et fuvendum tenetur illi qui homini bellum
instituit ut puta quod est miles aut vassallus eius. **T**alis
etiam adiuvans cum est dubium si bellum sit iustum vel inius-
tum excusatur ut. xxij. q. j. **Q**uid culpari non aut
excusaretur de peccato si sciret bellum iniustum. **S**i con-
suluit ex his in officio communitatis quod assumatur.

iniustum bellum. ad omnia mala et damna inde
secuta tenetur nisi forte apponaretur materia i co
silio falsa modo tamen et forma ac si esset iusta tunc
enim hoc ignorantes videntur excusari. **¶** De ma
teria belli et quomodo dicatur iustum vel iniustum
vide in summa in tertia parte titulo secundo. **¶** Si indi
cretos et tyrannos officiales fecit seu proposuit
terris suis quia tenetur de damnis et malis eorum
si sciebat eos tales esse. secus si nesciebat. **¶** Et tunc
quancito perceperit eos tales esse remoueat eos
quia alias peccaret ut prescriptum est. **¶** Si iniu
stas exactiones et collectas fecit quia rapinam fe
cit. **¶** Et que collecte dicantur iniuste et quomodo
debeat satisfacere. vide in tertia parte summe ti
tulo secundo capitulo primo. **¶** Si posuit iudeos in
officijs publicis quia prohibetur. ut. xviij. q. iij.
¶ Si ea que sunt communitatis appropriauit sibi ut
siluas campos et hmoi quia mortale est et tenet
restituere. **¶** Si liberos homines in seruos subiecit
nam christiani non possunt redigi in seruitutez ra
tione belli vel etiam capti non possunt licite emi
in seruos vel empti vendi. **¶** Sed infideles bene in
seruitutez rediguntur ac emi et vendi possunt ca
pti tamen in bello iusto. **¶** Qui si postea efficiantur
christiani non tamen ex hoc liberantur a captiuita
te vel seruitute quous tamen pium sit tunc eos li
beros facere. **¶** Si a decedentibus sine filiis accipit
bona illorum. non permittens de eis testari vel le
gari ad placitum nisi patria illa talem haberet co
suetudinem tempe cuius incontrarium non esset
memoria hominum. **¶** Si mimis vindicatus fuit. **¶** Si

homicidia . mutilationes . incarcerationes . vulnera
et huiusmodi seu sine iusticia vñ etiā cū iusticia .
et ex odio vel ob vindictā fecit pcurauit vel facē
pmisit qz in hoc graua mortalia sunt . **S**i tornea-
menta aut duella fecit fieri vel ludos aut specta-
cula piculosa anime vñ corpi vt picere lapieds ad
inuicem vñ si alias representationes turpitudinū
fieri fecit aut pmisit vñ si hmōi non phibuit cum
tamē potuit sine graui scandalo . qz mortaliter pec-
cauit di . lxxxij . terrozi . **S**i leges statuit quas nō
potuit vel non debuit quia inique erant . quia mor-
tale est . **S**i nimis durus fuit ad dispensandum vñ
parcendum in quibus potuit vel econtrario si ni-
mis facilis ad parcendum delinquentibus fuit in
preiudicium iusticie et cōmunis vtilitatis . **S**i feo-
da vasallis suis absqz iusticia denegauit vel serui-
cium indebitum ab eis exegit aut fidem nō serua-
uit . **S**i ipse existens vasallus alterius non fuit fi-
delis domino suo vt debuit fm qd in iuramento fi-
delitatis exprimitur vel obsequium debitum non
prestavit vel iniuriā aliquam fecit domino scilicet
alienando pheodu3 aut diminuendo ā aliqd hmōi
qz mortale est et tenetur de damnis . **S**i tutelam
alicuius sibi omiffam nō fideliter egit vl de bonis
illius sumpsit vñ dissipauit . qz mortale est et tene-
tur de damnis oibus . **S**i in terris sue iurisdicōis
sustinuit iniustas mensuras aut iniusta pondera
aut iniusta precia rerum venalium scienter qz mor-
tale est et teneri videtur de damnis . si tñ amode
obuiare potuisset hmōi . **S**im iliter peccat si indu-
cit vel sustinet malas osuetudines ā corruptelas

Si tolerauit publicos usurarios propter hoc recipiens ab eis certam quantitatem vel summam pecuniarum annuatim vel ob aliam causam quia mortale est et tenetur ad restitutionem illius sic accepti. non tamen usurario sed creditoribus eius a quibus sunt usure accepte et extorte secundum. **Tho.** Si aliquis castrum vel dominium aut aliam rem in pignus habuit et fructus illius non computauit in sortibus quia usura est. **Et** sic ulterius hic. interrogandum est de alijs speciebus usure si videlicet in aliquo offendit vel particeps fuit de quibus supra in prima parte. c. de usura. **¶** Si penas vel emendas in pecuniam propter cupiditatem vel odium vel propter correptionem delinquentium accepit et ultra debitum extorsit vel penas corporales vel mortis in pecuniarias propter auariciam contra iusticiam commutauit quia mortale est. **¶** Si permisit in terris suis latrones inualescere vel maliciose eisdem fauens fuit aut ex auaricia nolens expedire ad tutandum patriam quia mortale est et tenetur de damnis factis. si commode obuiare poterit. **¶** Si iusticiam vendidit vel munera inique accepit scilicet per amministrationem iusticie vel alias iniusticias fecit vel fieri fecit in iudicando quia mortale est. **¶** Si fide promissam violauit. etiam inimico nisi prius ipse violasset. quia mortale est. **¶** Si treugas non seruauit et si obsides suos non liberauit quia mortale est. **¶** Si viduas et pupillos contra oppressores suos non defendit. **¶** Si nimis sumptuosus et curiosus fuit inuestitu et apparatu ciborum et equorum familie cum canibus.

auibus. edificijs et conuiujs. Nam quandoq; ut
huiusmodi valeant facere. emungunt subditos si-
bi populos vsq; ad sanguinem eorū. faciētes mul-
ta iniusta. Si fecit edificare domos suas ut agros
aut vineas arare et i eis laborare. aut ligna appor-
tari et similia per subditos suos. et eis non soluit
plene de labore suo nisi subditi ad hoc obite tene-
antur. vel si in diebus festiuis fecit pro se labora-
re. quia mortale est. qd tamē multi faciūt nec sub-
diti tenentur in hoc obedire. ¶ Si mms se oc-
pauit in venationibus et aucupijs. vel qd peius ē
subditos suos in hmōi grauauit. eos ad hoc indu-
cens et qd pessimum est si hoc fit in diebus festi-
uis. maxime non prius audita missa. ppter qd omēs
peccant mortaliter et ipse est reus omnium. ¶ Si ppter
discursus et huiusmodi destruxit segetes aliorū;
quia tenetur de damnis vel si pmissit accipi de fe-
no aut blado suorū subditorū. ppter equos suos nō
petita et obtenta licentia. quia tenetur de damno
Idem de quibuscūq; fructibus. ¶ Si histrionib;
supflue dedit vel mimos turpia representantes i
curia nutriuit vel concubinas aut meretrices aut
ludentes ad aleas in curia tenuit. que omnia sunt
damnabilia. ¶ Si honestate familie sue non cura-
uit. sed inhoneste se habentes cū feminis aut ma-
sculis in curia sua retinuit nec correxit cum poss;
quia peccauit mortaliter. Si vero huiusmodi prin-
ceps est coniugatus. interroga ultra premissa de
his que habentur in ca. p. precedenti prout vi-
detur expedire.

Circa iudices vel quamcu[m]q[ue] habentes auctoritatem vel iurisdictionem ordinariam vel delegatam aut aliam. **Ca. xxxij.**

Si videlicet iurisdic[t]io aut potestatis suae accepit symoniam a usurpativae q[uod] h[ab]m[us] potestas n[on] dat auctoritatem iudicandi. Vnde talis quociens iudicaret peccaret mortaliter. **S**i excessit fines mandati siue potestatis sue q[uod] mortale est et hoc si scienter aut ex ignorantia crassa. **S**i timore cupiditate vel odio vel amore aut aliqua alia iniqua causa tulit iniquam sententiam aduertent quia mortale est et tenet[ur] ad omne interesse p[ar]ti lesse et hoc si ille p[ro] q[uo] lata est illa sententia iniqua non potest vel non vult satisfacere quia ante omnia ille teneretur s[ecundu]m **Rap.** **S**i p[ro] ignorantia crassa tulit iniquam sententiam in iudicio ante q[uod] tenet[ur] reuocare et t[unc] peccat mortaliter vt dicit **Rap.** debuit enim se scire insufficientem et n[on] iudicare. **S**i p[ro] negligentia q[uod] sufficiens erat et si laborasset ad legendum et inquirendum inuenisset veritatem sed quia hoc neglexit agere tenetur vt p[ri]us. **Mit[is]** t[ame]n agit[ur] cu[m] eo q[ui] p[ro] ignorantia quam cu[m] eo q[ui] ex malicia et h[ab]et locu[m] i[n] iudice ordinario n[on] i[n] delegato. **S**i delegatus iudex iudicauit bona fide et de consilio discretorum et peritorum tulit iniquam sententiam n[on] videt[ur] peccare a[t] t[ame]n ad est[ab]l[it]urum lesu[m] q[uod] necessitate obediencie iudicauit. t[ame]n quia ex certa scientia delegatus sumpt[us] e[st] cu[m] esset ignarus

furis. q¹ videba^r bon⁹ vir. Istud tñ vex. ē n̄ in inq̄
rendo p̄siliū fuisset negligēs. aut culpab^{il} q¹ tē
peccaret et teneretur ad restitutionē hec **Guilb.**
Si assessor inducit iudicē ad ferēdū iniquā sn̄iam.
excusatur q̄dem iudex si simplex est vt p̄dicat^r cū
tñ habet bonā consciētā credēs scz sn̄iam iustam
et cum non fuit in culpa eligēdo assessorē iustum
et bone fame ac sufficientē. **Sed** assessor ille mor-
taliter peccat. et ad restitutōez; lesio tene^r. siue do-
lose siue ignorāter inducit iudicē [ad iudicandum
iniuste. hec. **Rap.** **Si** iudex ignor⁹ iure secū asses-
sorē ducit q̄ p̄ter n̄ reputat^r sufficiēs; s; iniqu⁹. si
de p̄silio illius fert iniquā sn̄iaz. licet eā credat iu-
stam. vterq; mortaliter peccat. et tenetur quisq;
ad restitutionem insolidum. **¶** **Si** accepit pecuni-
am in iudicio qd̄ potest p̄tingi quinq; modis et sp̄
videt^r mortale. **¶** **Primo** si accepit vt male iudica-
ret et contra iusticiam et tunc illam pecuniam te-
neretur dare illi in cuius iniuriam lata est sententiā
prima. questione prima iubemus. **Secundo** si acce-
pit vt bene iudicaret. **Tercio** vt iudicaret et da-
ret sententiā. **Quarto** vt nō iudicaret cū deberet
iudicare. **Quinto** vt nō male iudicaret. In his quat-
tuor casibus debz fieri cōstitutio illi q̄ ledit^r. i. q. j.
n̄ licz. hec **Rap.** s; fm. **Guilb.** i foro p̄sciētie p̄ paupi-
bus erogare s; c̄ alia turpia lucra et de consilio **Si**
nullo modo iudex vult ferre sn̄iam cui deberet et
propter hoc quis perdit ius suum mortale est et
tenetur illi restituere litis estimationē. hec. **Rap.**
xliij. q. j. administratores. **Si** iudex accepit aliqd̄

a pauperibus quia nulla ab eis remia recipe debz
Vbi nota qd ordinari⁹ iudex nichil potest accipe
neqz etiam expensas nisi modrata remia oblata vt
esculentum vel poculentum non tamē scd̄ ea p. 19
vel minus iudicare debet di. xli. de eulogijs. **De**
legatus tamen bene potest recipe expensas mode
ratas et hoc quando est pauper vel qñ oportz eū
exire vel extra domicilium suum equitare aut am
bulare pro examinatione cause vel etiam pro affes
sore fm glo. **S**i autē papa causam alicui delega
uit non videtur qd aliquid posset petere nec etiaz
expensas. si sibi sua sufficiunt nisi oporteret exire
et facere expēsas maiores solito spec. Ray. 7. g. u. l.
Si iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus
contra conscientiam et iusticiam in grauamen alte
rius partium in iudicio quicquam fecit per gratia
am vel per sortes puta per pecuniam incurrit su
spensionem ab executione officij per alium condē
nandus ad estimationem litis de q̄ vid̄ in summe
parte. iij. **S**i iudex ecclesiasticus sentēcias excom
municatōis suspēsiōis l̄ iterd̄ id̄ facili fulminauit ā
sine monitione premissa. vel sine scriptis vel alijs
contra ordinem iuris. quia grauiter peccat de h̄o
habes in quarta parte sūme. **S**i iudex quicunqz
dilationes aliquas fecit contra ius. **S**i ordinem
iudiciarium non seruauit. **S**i alteram partium con
tra iusticiam in aliquo grauauit. **S**i reo fecit que
stiones seu inquisitiones ad quas respondere non
tenebatur. **S**i appellationes legitimas non admi
sit. **S**i dolose locum appellandi dedit. **S**i p. 9. appel
lationem legitimam nihilominus in causa p̄cessit

Si in dubijs magis peritos non consuluit. Si allegati
 ones friuolas admisit. Si pauperibus viduis or-
 phanis et hmoi non subuenit et non prouidit in ad-
 uocatione. In quolibet horum videtur esse mortale
 cum scienter deliquit. Nota quod qui fingit fraudulenter
 casum aliquem pro quem aliquis iudex vadat vel mit-
 tat ad aliquam mulierem pro testimonio est excommu-
 nicatus extra de Iu. mulieres. li. vi. Si iudex illi-
 cite relaxauit penam debitam reo. quod fit tripliciter.
Primo quia non fuit supremus iudex. id est prin-
 ceptus nec ei publica potestas est plenarie commissa.
 sed ut iudicaret secundum leges constitutas ciuitatis.
Secundo si habet plenariam potestatem is tamen qui
 passus est iniuriam non assentit sibi remitti sed vult
 puniri. **T**ercio si habet potestatem plenariam et lesus
 vult remittere tamen non subest causa utilitatis
 rei publice sed nociue scilicet pariens incrementum de-
 linquendi hec **Tho.** in quolibet horum peccat morta-
 liter. Si penam debitam auxit vel minuit cum non
 posset vel non deberet. **¶** Quando autem posset
 vel non. vide in tertia parte summe. t. iij. c. Si etiam
 mutari possit. Si iudicauit in iudicio cadentis ferri
 vel duelli et hmoi quia mortale est de hoc vide i. iij.
 parte su. t. j. c. iij. Si iudicauit secundum allegata et probata
 aduersus quem nouit innocentem. Qui tamen utrum peccet
 vel non et quando vide i. iij. parte su. t. j. c. iij. Si minister iu-
 dicis existens executus est iniustam sententiam nam si per certo
 scit innocentem non excusatur a peccato. hec **Rap.**
Secus si dubitat quia tunc excusatur propter obedientiam
 hec **Tho.** De ceteris pertinentibus ad iudicium
 habes in tertia parte. t. iij. p. totum.

Circa aduocatos. procuratores. et no-
tarios.

Ca. xxxiiij.

Circa aduocatos pcuratores
z notarios tales formade sūt
qōes z pmo. si videlicet posuit
se adaduocādū cū iure phi
bea^z z h^o sciēt qz vide^z pec
care. phibē^z at i fīdles z ex
dicati maiori excōicatōe et
ēligiosi. n p suo mōaste io z
de licētia sui plati. Clerici in sacris vel etiā i mmo
rit⁹ ostituti et bñficiati qui tñ phibentur aduo
care in iudicio se culari nisi in causa ppe v^l p eccle
sia sua v^l p diūctis miserabilibus psonis. sunt et
alie p sone phibite de qb⁹ habetur. iij. q. vij. **S.**
tria vbi iter alias est sodomita p̄cipue notorius d
iure vel dfacto. Iudex l assessor et. a non pōt esse
aduocatus nisi in causa in qua ē iudex nec cleric⁹
p extraneis contra ecclesiam suam. hec Rap. **S.**
aduocatus l pcurator sciēter defēdit iniustā cau
sam peccat mortaliter. et tenetur alteti ptium de
oi dāno inde habito. hec tho. nisi satisfaciāt clien
tulus qui p̄ncipaliter tenetur si scit iniusticiā qñ scz
obtiēt victoriā cause **S.** i ignorantē iniustā causaz de
fendit. id est. putans iustam excusatur fm moduz
quo ignorantia excusari potest fm. Tho. vnde si
ex ignorantia crassa peccat mortaliter. **S.** i in p̄n
cipio credebat iustam sed in processu cause videt
eā iustā debet desere z n vlti⁹ pseq alias enim
peccaret. Et ob timeret victoriā cause tenetur ad

fatiffactionē leſo nō tñ debet eā p̄dere aduerſario
vel ſecreta ſue cauſe reuelare ei ſed inducere clē-
tulū ſuū ad cedendū vel ad cōponendum cū ad-
uerſario ſine aduerſarij damno. hec tho. **D**ū tamē
cauſa ē dubia vſqz ad finē licet pſeq̄ eā ſine pec-
cato. hec guil. Si in aduocādo vſus ē indebito mo-
do videlicet ſm Ray. Si p̄duxit falſos teſtes. v̄t
p̄duci fecit. vel corruptos. Si iduxit falſas leges
Si alias p̄bationes falſas iuris vel facti. Si men-
titur vel mentiri facit clientulum ſuum in iudicio
Si dilationes non neceſſarias querit in grauamē-
ptium. Si appellat ſcienter extra iuſtā ſententiam
in quolibet ſupradictorū caſuum videtur mortale
Si non fideliter cauſam fouet quantum iuſticia
inadet obmittendo de p̄tingētibus ex negligētia
vel ignorantia notabili inq̄ poſſe eſſe mortale Si
p̄citer ſe habuit vt dicēdo diuicia vel niniū vo-
ciſerando. Si p̄didit aduerſario ſuo ſecreta p̄tis
ſue Et p̄ p̄dictos modos vicit iniuſtā cauſaz tene-
leſo de oī dāno. hec hoſti. Si aduocat⁹ non adhi-
buit in cā iuſta paupū parrocimū et miſerabilū
p̄ſonaz. Nā ſi nouit talē cauſam et ſcit talē p̄ ſe nō
poſſe iuari. qz nō habz adſoluendū nec aliūz videt
velle talez adiuuare z q̄ ex hoc videt cauſaz illi⁹
iuſtā non poſſe p̄ſequi tenet⁹ gratis iuuate ſi pōt
alias em̄ peccaret mortaliter ſm. tho. z Ray. Si in-
moderatum ſallariū accepit de ſua aduocatiōe. nā
moderata poteſt perere aduocatus et iuris cōſul-
tus vt dicit aug⁹. xiiij. q. v. non ſane. Quod mode-
ramen ſumitur ex quattuor ſcilicet quantitate cau-
ſe labore aduocādi. ſcientia et facundia aduocati.

et consuetudine regionis. Et scdm hoc magis vt mi-
nus potest accipi scdm Ray. vel cum ab initio fe-
cit pactum vel ex post facto cōpleto id est. causa
completa. Sed ex quo causa est icepta nullum de-
bet pactum cum litigatore fieri quem accepit in
apriam fidem quia possz esse occasio magni pericu-
li. iij. q. ij. §. p̄pterea. Item non licet pacifici de
quota cum aduocato puta decima vel centesima sz
de quanta licet tamen moderate fm iura. De hac
materia plen⁹ habet in. iij. pte. t. iij. Si iurisperi-
tus existens in causa quam nouit iniustam consu-
luit quomodo obtineretur mortaliter peccaret. Et
si vincitur ex consilio suo tenetur leso de dāno. Si
ex ignorātia crassa male consuluit Si n̄ consuluit pau-
perib⁹ n̄ hñtib⁹ ad soluendum. Si nimis pecijt pro-
curator de hoc dicendum videtur sicut de aduo-
cato. Si procurator defendit scienter causam iuu-
stam. Si non fideliter et sollicite iustam fouet Si
pauperibus non prestitit patrocinium. Si nimis
de salario pecijt. De his omnibus dicendum est si-
cut de aduocato prout super⁹ habet⁹. Si notari⁹
existens aduertenter falsat instrumentū quia pec-
cat mortaliter et tenetur de omni damno inde se-
cuto. Si maliciose occultauit iura aliorum seu in-
strumenta. et non assignauit aut destruxit vt alijs
dedit aut alias fecit cum illis sicut debuit. quia
vltra mortale tenetur de omni dāno. Si ex ignorā-
tia notabili vel negligentia male notauit seu di-
ctauit instrumenta vel testamenta cum defectibus
vnde oriuntur litigia vel perduntur bona aliorum
quia peccat mortaliter et tenetur de omni damno

exinde secuto leso. **¶** Si fuit rogatus in testamē-
tis eorum qui non fuerunt sui sensus scienter tan-
quam vsum rationis liberum habentium. et scrip-
sit seu notauit quia mortale est et tenetur levis de
omni damno. **¶** Si instrumentis suis non est vsum
solenitatibus legalibus vnde validantur contra-
ctus quia mortale est et tenetur de damnis inde
secutis. **¶** Si fecit instrumentum in fraudem v's-
tarum scienter quia mortale est et est periturus.
¶ Si notarius ex officio salariatus sufficienter
a communitate accepit etiam ab alijs pro quibus
scripsit litteras gratias et huiusmodi. vel si non
salaratus a communitate accepit de consuetudi-
ne pro suo labore vltra debitum et equitatez quia
peccauit et tenetur restituere. **¶** Si diebus festi-
uis absqz necessitate. s3 ex cupiditate fecit instru-
menta vel copiauit aut extendit scripturas cum
possit differre quia videtur mortale. **¶** Si rogat^r
vel non dicauit tel in scriptis redegit statuta cō-
tra ecclesiasticam libertatem quia mortaliter pec-
cauit et est excommunicatus. **¶** Si notarius exis-
tens episcopi pro scribendis nominibus ordina-
torum vel litteris ordinationum accepit peccuni-
am quia si salariatus ab episcopo est symoniaz cō-
misit si non salariatus satis accipit vt de lucro p-
ticipet ordinatorum symonia est. de quo vide ple-
m⁹ in ij. pte summe. t. j. c. hoc.

¶ Circa magistros et doctores.

¶ Capitulum Tricesimumquartum.

l iij

C primo si docēs publice i
legib⁹ vñ pñica a misi i le
ctiōe suā sciēter eligiōs
aut pñpiteros seclares vel
alios clericos nō sñ dotes sñ
in dignitate pñstitutos qñ ex
pñcatus ē quēcūqñ etiā pñdi
ctop. admittat aduerrēter.
simul cū icolarib⁹ suis vt ex ne cleri. vñ mo. se. se.
imis. neg. c. sup specula. **I**tē docēs i quacūqñ fa
cultate etiā theologia. si admittit ad lectōz suā re
ligiōsuz exeūtē d monasterio cū hitu tñ ad audiēs
dū sine licētia pñlati sui sciēter qñ ē excōicat⁹ cū eo
qñ pñcipauit in crimie. **I**dē si cū licētia pñlati sui
sñ sñ hitu talē ēcepit ad lectōz. **S**i mñr ē scolaris
exñs Bononiē tractauit cū aliq⁹ ciue Bononiēsi d
pñductōe hospicij irreqñsitis mñlmis nñ tñp⁹ pñductio
nis illi⁹ fuerit elapsuz. qñ ē excōicat⁹ ex d loca. et
pñduc. z h⁹ nñ hñz locū nñ i Bonōia pñt spēale pñilegi
um illius ciuitatis. **S**i qñ ex pacto ēcepit ē i cano
nicū vt scolas teneat symoniac⁹ ē vñ z mortale sñ
vacāte pñbēda pñt ei ānecti h⁹ onus scñ docēdi licite
hec hosti. z Ber. **S**i aliqd exigatur vñ pñmittatur
pñlicētia docēdi quib⁹ scdm hosti. nñ sit symonia tñ ē
dñ iura vñ z mortale qd ptz ex pena pñt h⁹ iposita
qñ exactū restituit⁹ z debz exactores officijs et bñ
ficijs spoliari ex de exact. c. j. fm Ray. **S**i mñr fe
stū colendū de iure vñ de pñsuetudine non vult cō
redē colendū nisi pñ peccunia ē ecōt nō colendū pñ
peccunia symoniā pñmitit fm Ray. **S**i magister ha
bet beneficiū vñ salariū sufficiēs pñ docēdo si exi.

git aliquid a scholaribus quia symoniā omittit ꝑci
pue a paupibus. quia vendit doctrinam et tenet
ad restitutionem fm. hosti. z Ray. Si vero n̄ suffi
cit salarium suum fm. exigentiā sui status ꝑotest
exigere si tamen sit ꝑdoneus in docendo alias non
Q pauperibus etiam non debet exigere oblata tñ
ꝑotest semp. recipere. et multo magis si nullum v̄
paucum habet salarium quia tunc etiam ꝑotest
exigere collectam ꝑo labore. Si magisterium que
rit et recipit ineptus et valde ignorans videtur
esse mortale ꝑpter periculū qđ sequitur quia rati
one magisterij datur fides in quibꝫ requiritur. ne
nocumentum sequitur ꝑximo ex malo consilio. et
hoc ꝑecipue in theo. facultate. Et admittens ta
les scienter ad magisterium videtur peccare mor
taliter. Si querit gradus vel magisterium non ad
utilitatem animarum et dei honorem sꝫ ad sui ostē
tationem et vanum honorem qđ pertinet ad ambi
tionem et ideo de hoc vide s̄ in. c. de ābitione qñ
mortale et qñ veniale sit Si tamē querit expositi
onem vel diuitias et libertatem. hoc totum videt
damnabile et ꝑcipue i religiosis. Si docuit publi
ce in theo. existēs in mortali notorio peccauit mor
taliter fm. pe. Si sciētias ꝑhibitas legit vel didi
cit aut docuit vt nigromantiā v̄ artem notoriam z
h̄mōi mortale est Si notabiliter ignorans posuit
se ad docendum et errores notabiles docet. quia
mortale est. Si non adhibuit diligentiam ad ꝑfe
ctum scholarū in sciētia et moribꝫ quantū debet fa
ciēs nimis vacatōes v̄ n̄ vtilia sed curiosa docēs
v̄ d moribꝫ eorū non curans nec cōpescēs in qbz

potuit in huiusmodi notabilis negligentia videtur
mortale. Si iuramenta vniuersitatis non impleuit
quia mortale est. Si se iactauit de doctrina vel
alijs detraxit preferendo se vel eis inuidit. aut se-
ctas nutriuit inter scolares. aut scolares alterius
doctoris ad se traxit iniuste. vel pompose indutus
est. quia mortale et de hoc vide lacijs supra m. c.
de supbia vbi tractatur de ambitione.

Circa scolares. Ca. xxxv.

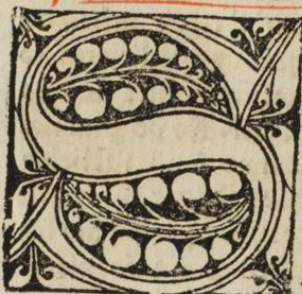
Si scolares non fuerunt obe-
dientes doctorib⁹ in quib⁹
tenentur. Si fecerunt inter
se rixas. Si min⁹ aptum ele-
gerūt ex causa iniusta ad le-
gendum. Si dimiserunt ie-
iunia ecclesie cum implere
potuissent. vñ misse auditōz
dieb⁹ festiuis. vñ sacramēta. Si cōtēdit in disputati-
one cōtē veritatē sciētē ne videatur succūbē. Si su-
perbiuit ex scientia. Si aliquem finem pposuit ex
sua scia vt lucra iniusta curiositates ⁊ hmōi. Si ne-
gligēs fuit i studēdo ⁊ nimis pdig⁹ i expēdendo
bona pētrū sibi causa studij data vel missa ⁊ etia⁹
bona ppa et alia hic necessaria querās put videbi-
tur expedire de pccis m. j. pte. ij. et. iiij. Si nimis
ardenter studuit in libris gentiliū ppter ornatum
min⁹ vacās studio vtili sibi quo ad salutē vt sacre
scripture pcpue quo ad religiosos. Vel si studuit
in pccetia ppter materiā turpē i q̄ delectatur ⁊ il-
lud ē mortale di. xxvij. Ideo pphibetur.

Dem si medicus posuit se ad
practicandū in medicina sine
sufficiēti pīcia qz si parū vē
nihil studuit videtur mortā
le qz exposuit se pīcto occi-
dēdi hoīes. Si pīctus z suffi-
ciēs exns obmisit aliqd de
centingentib⁹ circa infirmos
quos hz i cura ex negligētia qz si ex negligētia no-
tabili vñ secutū ē magnū icōmodū ifirmo ē seq po-
tuit nō bñ se excusare p̄t a mortali. Si vō pua ne-
gligētia fuerit scz vbi n̄ ē pīctm vt si nō sollicite
visitauit ifirmos et h̄mōi veniale videtur Si dedit
cōsiliū ē medicinam p salute corpis i pīctm aīe scz
qd sit cōt p̄cepta vtp̄ta si cōsuluit qd qd fornicet
vt euadat ē euitet certas ifirmitates ē si medici-
nā dat p̄gnāti ad occidēdū fetū etiā p cōsuatōe
m̄ris. ē si dat potū iebriatē et h̄mōi qz mortale ē z
phibet hoc ex de pe. et re. c. cū ifirmitas. Si nō
fuerit p̄ceptū factū medicis scz qd inducant infir-
mos qñ p̄rio ad eos vocantur ad faciendam cōfessi-
onē quia scdm doct. est mortale extra de pe. et re-
cum ifirmitas. Si pauperes infirmos quos ipse
nouit non valentes soluere non visitaunt gratis.
quia ad hoc tenetur z soluere etiam medicinas il-
lius si potest. alias em̄z est mortale di. lxxxiij. i p̄nc-
ipio Si nimis larg⁹ fuit ad iudicandum debiles
ad frangendum ieiunia ecclesie absqz rationabili
causa. quod frequenter faciunt nec est sine p̄cō

Si etiā sanis disuaderent ieiunia ecclie dicentes
ea esse nocitura z hmōi z sic iducerēt ad frāgēdū
illa sñ causa qz mortale ē d pe. di. j. noli **S**i debet
medicinā dubiā mortificatōis ē sanatōis qz mor-
tale vidēz vt d pe. z re. **C**ū ifirmitas dimittē potius
ifirmū i maū dei debet q̄ exponē p̄cto medicie.
De emkatōe z dtractōe q̄s faciūt adimnicē medici
freqnt itroga vt videbi^r z fm q̄ hēs s i. c. iudicia

Circa aromatarios. ¶ Ca. xxxviij.

In opōndis medicis n̄ posu-
it q̄ ordiauit medic⁹ c̄ foris
n̄ hnt ē hnt z n̄ ita bona vt
ē ncce. i q^o etiā offēdūt me-
dici n̄ faciētes añ se opōi. **N**ā
si ex h^o seq^r ē g^oue p̄ctz ifir-
ē si n̄ opa^r sātātē quā fecistz
si bñ illā opōsuissz ē mortas

le et in medico etiā si hoc dissimulat. **S**i docēt vlt
vendunt ea que procurāt aborsum vlt aliud ad in-
terficiendū vlt vendūt his venena quos credunt
abusuros quia mortale est **S**i sophicauit aromata
q̄ freqnter faciūt ponētes in eis vnū p̄ alio vt in
electuarijs in siropis in spēb⁹ dfectōibus et alijs
hmōi faciētes malas mixturas faciētes non pura
p̄ puris. qz vltra peccatū mortale tenentur satis
facere lesis seu erogare paupibus cū incerti sunt
De nimio p̄cio rez ē piurijs et mendacijs z dimi-
nutis ponderibus q̄ faciūt **I**nterroga put habes
s. m. c. de auaricia. vbi tractatur de fraudulentia
et alijs vitijs ibidem.

Mercatore qrendū ē **S**i negociat⁹ ē nō ppter aliquem finē honestū puta obsustēta tionē familie sue. vñ subuen tōz paupū & puiſionē eorū p ciuitate et hmōi et hō cū lucro moderato. **S**ed nego ciatus est ppter auariciā et ad thesaurādū sibi pecunias qd est mortale ma xie si i hō luc⁹ oſtuit finē. z itēdit ad lucrū p fas z nephas indifferēter. **S**i oꝛdauit cū alijs mar ratoribus q nō vendāt aliq̄ rē minori p̄cio q̄ int eos ē ouentū vt cogātur hoies emē in caro foro qz pām ē fm hosti. et phibitū i legib⁹ **S**i misit non solū arma et ligna s; etiā quecūqz mercimonia alia i alexādriā & ptes egipti et terras sarracenorū soldano subiectas qz excōicatus est excōicatione papali si non habet licētiā a papa. **E**t nota q ver neti generaliter habēt talē licētiā. **S**i vendit mer ces p maiori p̄cio q̄ valeant ex eo q nō solū fa cit ei terminum sed etiā mutuatur sibi aliaz peccūia; quia rsuram omitterit. **S**i vendendo mercantias suas puta lanam vel pannos et recipiēdo pro p̄ cio alia mercimonia. vt sericum vel atomata vel alia et illa multo maiori p̄cio vendit q̄ si peccu miam recepiſſet qz peccatum iniusticie est et mor tale. nisi ille cui prius vendit suas etiaz longe ma iori p̄cio tradat merces ipsius. qz sic posset vn⁹ excessus recompensare alium si sunt equales.

Si vendit ad terminum plus iusto precio ratione
dilationis. **E**t de diuersis rebus cambion. et va-
rijs modis vsurarū et fraudulentij. in quantitate
z qlitate z sba terū interroga hic prout habes s
in prima parte in capitulo de auaricia et ibi de
vsurpatione rei aliene et de vsura. ¶ **S**i frau-
dauit vel fraudati fecit iusta pedagia seu gabel-
las quia mortale est et tenetur ad restitutionem.
Sec⁹ de iniustis vñ cū nō tenent⁹ illa loca tuta a
latronib⁹ p dños locor. illoz. **S**i dedit falsas mo-
netas vñ diminutas scienter p bonis vel eas dimi-
nuit quia peccatum est et tenetur ad restitutōem
Sec⁹ si accepit monetas valentes in loco p eo qd
valent ibi et mittit illas ad locū vbi plus valent
Si faciens societatem cū alijs mercatoribus non
fideliter se habuit aliq̄ lucra occulta sibi retinēs
qz tenetur ad satisfaciendum nisi certus esset q
socij tantūdem occulte subtraxissent. **S**i fecit pro
alijs securitates cū fraudibus. nam assecurare sñ
fraude merces per mare vñ per terrā et inde que-
rere emolumentum plus z minus sñ quantitatem
periculi. nō videtur illicitū. cū ostet alias de peri-
culo magno. **A**ssecuratio vero pecunie p modum
satisfactionis vbi nullū est periculū et damnū non
est tutū quantū ad conscientiā. **S**ecus si ibi etiā esset
periculū. **S**i accepit pecuniā aliquā sub nomine d-
positi respondens ad rationē. l. lxx. p centenario z
cum illis pecunijs lucratur ipse mutuando vel
alijs illicitis tractibus ad rationem. x. p cente-
nario et huiusmodi duo mortalia commisit vnū in
accipiendo aliud in mutuando et tenetur de vsura

Si intromisit in **S**arocholis. **R**etrangot. **A**gasmis
que vocabula non declaro ob breuitatem sed de
his vid in summa li. ij. t. j. c. **Q**uid malicie fit d eis
Agasmum dicitur cum quis gerit negotie stipen-
diariorum id est. suorum dominorum laborans p
eis cum mutuatur eis pecunias cum expendunt re-
cipientes incertuz salarium quantū meretur labor
pro iustis causis. vnde pro non bellantibus iniuste
potest accipere ratione mutui nihil plus alias usu-
ra est. **S**i usus est mendacijs in emendo et vendē-
do que solent esse talibus cibis et potus. ¶ **E**t de
his interroga vt habes supra in prima parte in lo-
cis suis in capitulo de auaricia. **E**t quamdiū stant
in tali proposito vtendi videlicet mendacijs. per
iurijs. et dolis et huiusmodi quando occurreret.
semper sunt in mortali. **V**nde non sunt absoluendi
nisi prius disponant se abstinere velle ab illis **S**i
emit res raptas vel furtas per mare vlt per terrā
de qua dic vt supra in prima parte in capitulo de
auaricia vbi dicitur de rapina. **S**i emit vel vendit
diebus festiuis absqz necessitate sed ex cupi-
ditate vel fecit rōtina librorū vel fieri fecit per
alios subditos suos de quo vide supra in prima
parte. capitulo de tertio precepto. **S**i fuit media-
tor qui dicitur sensalis in aliquibz locis precipue
in ptalia contractuum fraudulentorum scienter
quia mortale est et tenetur ad restitutionem leso
in hoc. **S**i mediator fuit contractus usurarij inten-
dens utilitatem usurarij et ex sua magis causa tan-
q̄ accipiētis sub usura mortale videtur. **E**t si ipe
induceret ad mutuandum sub usura qui alias non

facere cogitasset videtur teneri ad restitutionem
¶ Si mediator extitit in alijs contractib⁹ puta vñ
 dedi domos equos aut alia animalia. z male consu-
 lit alteri partium in damnum eius et vtilitatem
 sui et alterius. peccat mortaliter z tenetur ad re-
 stitutionem lesi. **¶** Si in matrimonijs contrahen-
 dis mediator existens vtitur mendacijs et huius-
 modi in notabile damnum contrahentium peccat
 mortaliter

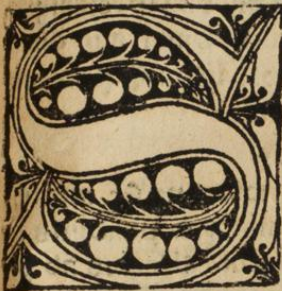
Circa mechanicos in genere. Ca. xxxix.

Circa mechanicos etiā inter-
 rogationes fiende sunt. Et
 primo in genere quantū ad
 omnes Si scilicet facit artē
 cum opus est cum peccato ē
 ad peccatum mortale. vt fa-
 cere taxillos. seruire vsura-
 rijs in vsura. seruire militi ī
 bello iniusto. In nauigio piratarū in lenociniis et
 hmoi qz oportz qd ex toto omittat illam artē quia
 alias non esset absoluendus. Si artem facit cuius
 artificium potest esse ad bonum vñ ad malū vt facē
 gla. ios. balistas. lanceas. venena et hmoi. Nā si
 verisimiliter potest estimari qd velit ad malū vsum
 tunc nō potest facere vñ vendere facta vt videlicet
 p̄dicta in bello māif esto iniusto defuiāt. Secus si
 dubitat. Si aliq̄ facit q̄ sunt ad malū vsum q̄si sēp
 vt fucos facere et hmoi qz peccat et debet ab illē
 desistere. Si vtitur mēdacijs piurijs dolis malis

mensuris vel ponderibus aut alijs fraudibus in arte sua quod mortale est. Si diebus festiuis labora uit de hoc dic ut s. in prima pte. c. de. iij. pcepto. Si non ieiunauit cum potuit. moderando laborem dic similiter ut supra.

Circa mechanicos in specie. Et primo circa lanifices / interrogatōes. Ca. xl.

S vendidit panem laneum mihi pretiosum pro magis pretioso et sub uno pretio. et vni tunc palia vel hntem aliquem offe- ctum tam non hntem nil minus ens pretium propter hoc quod peccatum est et plus vel minus secundum sub et supra. Si in festis fecit lanam tondere sine necessitate. vel si non plene soluit laboratoribus et homini quod in his partibus est plus vel minus secundum materiam. Si textoribus panni pretium sui laboris non dedit in pecunia sed in rebus diuersis. puta tritico aut blado aut in alijs rebus maxime cum ille non indigeat tali re. sed oporteat illam vendere pro minori pretio quam lucratur est si iuste solueretur. quia peccat et tenetur ad restitutionem nisi tamen prius a principio sic ouenerint quod daret de homini pro pretio tali quod tunc non videtur deceptio.

¶ Quid tabernario et hospite.

Q vendidit unam speciem vini pro alia et liphatum pro puro et ad clarificandum vinum et ad colorem suum retinendum et homini miscuit aquam nocivam corporibus vel non dedit plenas measuras et in taberna tenuit meretrices

et ribaldos et lufos ad taxillos. vel aduerſenē
dedit his vinum quos vidit inebriari peccauit in
quibusdam mortaliter et in quibusdā venialiter ⁊
tenetur de damnis omnibus nec debet absolui ni
ſi pponit ab hmoi deſiſtere velle

¶ Q macellario.

¶ Vendidit carnes corruptas pro bonis et re
centibus qd est mortale vel vnā ſpeciem pro
alia vt capſinam pro mutomina et hmoi aut dimi
nutum pondus vt xi. vncias pro libra qz peccauit
mortaliter et tenetur de damnis.

¶ Q piſtoze.

¶ Fecit panem nimis poroſum vt ſic emētes
decipet vel fecit panē minoris ponderis q̄
deberet. vel ſi accepit bonā farinā alterius ad pi
ſcandū panem et cambiuit ponendo minus bonaz
in loco illius. vel ſi immiſcuit mimiū de ſurfure pec
cauit mortaliter et tenetur de damnis.

¶ Q ſartore.

¶ Illud qd reſtabat vel ſupſuit de panno vt
ſerico dato p veſtitu faciendo ſibi retinuit.
futando illud quia mortale eſt. maxime ſi ſit quid
notabile. niſi tamen ille diminute dediffz ſibi mer
cedē laboris et illud capit tm ad ſupplementū vel
niſi in pacto eſſet concordatum.

¶ Item ſi in noctibus vel diebus ſolenitatibus ſi
ne magna neceſſitate laborat. vel ſi faciat nouas
inventiones vanitatum.

¶ Qb aurifabro

¶ Vendit vel vtitur auro alchimico pro puro

ut vedit aux. min⁹ pūp. p magis puro qz mortali
ter peccat et tenet⁹ d dāno. Si emit calices sacros
n̄ aflatos p se ab ill⁹ quos non nouit iustos l i iu
sto titlo eos possidē. qz phibet⁹ et ergo mortale.
Sile si aliq alia ornamēta ex auro l argēto maxie
ad ecclesiastica primētia et hmōi emit.

¶ Q cerdone.

¶ Si vendidit vnā spēm corei p alia minus bo
na pro sotularibus et alijs.

¶ Q lotatoze equozum.

¶ Si vēdidit ferrum p calibe vel malum pro
bono. Si sciēter equū locauit periculosum vt defe
ctuosum et hmōi qz ultra peccatū tenet⁹ de dānis
leso. Et sic discurre p singulas artes.

¶ Qb histrione.

¶ Il fecit repñtatōes aut iocos in verbis vt fa
ctis turpia dñmētes. l si fecit hoc in ecclesijs
vt diuinis officijs vt tēporib⁹ indebitis. qz pecca
tū est pl⁹ vel min⁹ fm sub et supra.

¶ Q musico.

¶ Il citharsauit aut fistulauit ad aggrēgatiōes
illicitas. l in ecclesia in organis pulsauit ballatas
l choreas videt⁹ mortale i pulsate t i h⁹ pcurā e.

¶ Q seruitozibus vel collabozatozibus in quocunqz artificio.

¶ Il infideliter coopati sunt. id est. nō bono mo
do ex incuria et negligētia vel non tantum quan
tum dmode potuerunt quia peccatum est

m i

Non bene credidit saltem
explicite articulos fidei et
alia misteria que communi
solemnizat ecclesia ut incar-
nationem. passionem. et res-
urrectionem. et sacramenta
ecclesie ⁊ hmoi. Si nescit ora-
tionem dñicam scz pater no-
ster. ⁊ symbolum apostolor. et decem precepta. qz
scire tenetur. Si nō bene seruauit festa et ieiunia
ecclesie cum tamen potuit et si non audiuit missaz
ad minus diebus festiuis. et si non cōfessus ē ne-
qz cōmunionem recepit ad minus semel in āno quia
ad illa tenetur et ergo peccauit mortaliter Si te-
nuit ppos filios ad baptismum vel cōfirmationem
quod est phibitum ergo peccatum Si mendacijs
usus est periurijs et blasphemijs vel ebrietatib⁹
quia in omnibus mortale est Si ad meretrices ac-
cessit qd aliqui ex ipsis non credunt esse mortale.
nec tamen excusat eos ignorantia. Si decimas nō
soluit scdm cōsuetudinem loci illius quia peccauit
et tenetur satisfacere d p̄terito. si sibi non remit-
titur v̄l queretur vel etiam si oblationes fm cōsue-
tudinem loci non dedit nisi etiam p̄spiter vel cu-
ratus suus sibi eas remitteret Si excōicatus non
curauit absolui sed ingessit se diuinis vel cōtēpsit
vitare excōicatos quia mortale est. Si nocumenta
alijs fecit per se vel per familiā suā v̄l animalia
sua que forsan permisit discurrere per sata alior.

vel intate prata alior. ibi pascendo. vt si mutauit
terminos possessionū vel arando adidit terram vici
in agro suo. In his peccauit secundum quātitate
damni qđ fecit vel qđ intendebat facere et tenet
ad restitutionem illius. Si dolum omisit in agri
cultura vel notabilem negligentia in damnu pa
troni vt non fimando vel culcinando vel seminan
do aut fructus terre colligendo tempore debito
ppter qđ perierunt vel ager destructus aut deso
latus est. vel nimis fatigādo boues vel equos vni
de destruuntur et precipue cum vsus est eis ma
gis ad lucrum suum q̄ ad lucrū patroni quia mor
taliter peccauit et tenetur de damno. Si tenens
possessionem ad fictum male tractauit vel parcia
rius non respondit dñis de quantitate tota eis de
bita fingens se minus recoligisse. vel si animalia
tenens ad socidam non respondit ex integro d la
na. caseo vel fetibus et hmoi. in his peccatum est
mortale vel veniale scđm quantitatem damni. z te
netur ad satisfactionem. Si diebus festiuis labo
rauit precipue tēpore messis vel vindemie sine ma
gna necessitate vel portauit ligna vel alia victua
lia dominis suis vehendo cum equis et plaustris
et huiusmodi quia mortale vdetur. Si vacauit
vanitatibus et choreis. ludis vel tabernis z hmoi
et quomodo et quando.

De gubernatione familie secundum precepta
dei et ecclesie interroga. De superstitionibus
et falsis opmionibus que solent habundare in eis

sic interrogat diligenter fm qd habes s m. j. pte
m. c. de. j. precepto de votis implendis & non z de
alijs generalibus prout videtur expedire.

¶ Q pueris et puellis

Interrogandi sūt pueri d mēdacijs d piurijs d vo
tis q n tñ obligāt si a pentib? irritāt? z cū fiūt añ
ānos pub tatis. d missa n audita ifestis. d ofestioe
z pōne sek i āno fīcda. d irreuerētia ad pētes. de
rixis qz si vberauit clericū cū fuēit doli capax ē ex
dicat? De furtis factis. de reb? pētū vl mgōn
suon. seu etiā alion. de detractōib? z turpib? vñ
libēt auditis z dictis De otumelijs adiucē De i
uidia z alijs put expedire videbi? pl? mñ? fz eta
tē z sensū z pēcipue d vicijs carnalib? cū masculis
vl femell? vl p seipos omīss q hodie habūdāt in
īpis ppē malas societates. z qñqz ex mal? exēplis
pētū seu alion. sñ quon. regie sñ. Sed tñ hmōi cū
mag? cautela z a lōge itrogēt? ab īfīs ne discant q
ignorabāt z mētomagis fuādū ē h? circa puellas
De cib? pēdictis si credūt? habuisse tūc vsū rōmis
iudicādū ē d mortali & peiali scdm ēgulas pēdictas

¶ Circa clericos in comuni. ¶ Ca. xlii.

Quolibet clerico interroga
ri potest cum expedire vide
tur. vt sequitur maxime cum
pōna est ignota. Si videli
cet accepit aliquem ordinez
per symoniam quia per hoc
peccauit mortaliter z est su
spensus et secundum iura

antiqua non potest ministrare in suscepto vel ulte-
rius promoueri nisi prius per papam dispensetur
quod est verum si fuit conscius symonie quia si sit
potest etiam per alium dispensari secum alias em
semper peccaret mortaliter nec excuset ignoran-
tia iuris. hec Ray. ¶ Si recepit aliquem ordinez
licet non per symoniam tamen a symoniaco in ordi-
ne vel dignitate. siue occulte siue manifeste est su-
sensus et indiget dispensatione a papa. Sed cu
ignorat factum. id est. ipsum esse symoniacum ex-
cusatur a peccato exequendo officia sua. sed cum
certificatur non potest exequi sine dispensatione
Si suscepit aliquem ordinem a symoniaco in ordi-
ne conferendo vel in beneficio similiter est suspē-
sus. Secus tamen si symonia non est notoria. dum
autem nescit ipse excusatur modo predicto. quan-
do autem certificatur tunc indiget dispensatione
pape alias enim non posset exequi illum ordinem
Si recepit ordinem habens aliquam irregulari-
tatem. puta quia fuit homicida. mutilator. illegiti-
mus et huiusmodi et hoc absqz dispensatione qz
peccauit mortaliter nec potest exeq absqz dispen-
satione. ¶ Si recepit ordinem excommunicatus.
sensus vel interdictus quia peccauit mortali-
ter non habet executionem. Idem si existens excō-
municatus vel interdictus ut supra et cum habēs
ordinem ministrat in illo ut puta cantando euange-
lium cum sit diaconus et huiusmodi q̄ diu fuerit
in aliqua predictarum sententiarum quia similiter
peccauit mort. et ē irregularis. fm Ray. nisi tñ igno-
rantia facti eum excusaret. ¶ Si recepit aliquem

ordinem in peccato mortali scienter quia peccauit
mortaliter. Idem quociens exequitur officium ali
cuius ordinis in mortali peccato ut accollat⁹ sub
diaconatus. diaconatus z^c vel aliud sacramentuz
solemniter ministrando ut baptizando cōmunican
do vel confessionem audiendo et huiusmodi. hec
Tho. Si extitit publicus concubiniarius vel alias
notorius fornicator quia est suspēsus ab executiōe
officiorum suorum precipue celebratione misse et
si exequitur sic suspensus efficitur irregularis in
digens dispensatione papali alias enim nō potest
exequi. hec hosti. Si non portauit tonsuram et ha
bitum clericales ex leuitate vel lasciuia vel qua
de causa quia videtur mortale. Idem si exercuit
negotia secularia iungendo se mercatoribus faci
endo ut ipsi. Vel si tenuit tabernā & lusit ad aleas
vel taxillos vel si immiscuit se turpitudinibus vel
enormitatibus cum feminis. Si cum exequit^r offi
cium ordinis non utitur debitis ornamentis ut scilicet
diaconatū faciendo sine manipulo diaconatum si
ne stola et hmoi quia in quolibet horū est morta
le si scienter dimittit nec excuset eum ignorantia
iuris. Si existens in sacris scilicet in subdiaconatu
et supra dimisit horas canonicas quia quotiēs ob
misit aliquam horam etiam beate virginis ex ne
gligētia cum dicē potuisset peccauit mortaliter
secus si ex obliuione. sed tūc ꝑcito recordat^r de
bet obmissa recuperare. secus etia^z si obmisit ex in
potentia infirmitatis. Si in dicendo horas alijs
exercitijs se occupauit manualib⁹ ut faciendo ali
qd opus manuale. qz nō satisfecit ꝑcepto ecclesie.

Si mente ad alia volūtarie vagatur in legēdo ho-
ras hoc n̄ curās et sic quasi p̄totū officiū pmanēs
videtur mortale. **S**ecus si pponit intendē s; distra-
hitur et cū aduertit displicet ei fm. pe. **S**i rece-
pit ordinem sacrū añ legitimā etatem. puta sub-
diaconatum añ. xviij. annū. diaconatū añ. xx. annū
z sacerdotalē añ. xxv. añū sufficit tñ añū inchoatū fo-
re qz mortaliter peccauit. nec debet exequi offici-
um illius ordinis ante legitimam etatē nō tamen
efficitur totaliter irregularis fm̄ om̄nem opinio-
nem q̄uis grauit̄ peccet. **S**i confessione vel col-
latione sacramentorū obmisit debitam materiā v̄l
formam vel ritum quia in quolibet horū est morta-
le. siue ex certa scientia faciat. siue ignorātia cras-
sa vel notabili negligentia. nā inde sequitur ma-
gnū piculum et irreuerentia maḡ dei et sacram-
torū. **H**ic etiā interrogādi sunt de formis si sciunt
p̄cipue baptismi et eucharistie q̄ sunt maioris pon-
deris. de quib; et alijs formis habes infra. c. vlt.
Si sacerdos existens amisit aliquā symoniam puta
audiendo confessiones pro peccunia habenda.
alias non audiret. baptizando. communicando.
iungendo et similia faciendo semper pro peccu-
nia similiter etiā vendēdo sepulturas qz semp sym-
monia est et mortale. **S**i notorijs peccatoribus de-
dit sacramentum eucharistie vel alia sacramenta n̄
penitentibus vel si occultis peccatoribus quos
ipse tamen nouit denegauit publice eucharistie et
alia sacramenta quia in vtroq; videtur mortale.

Si celebrauit missam cum mortali peccato non
confessus. licet tamen contritus. quia mortaliter

m iij

peccauit nisi aliqua necessitate instante et si sacer
dotis copiā tūc non haberet. qz tūc sufficeret cō-
tritio cū proposito dfitendi. sed sine contritione cele-
brans. semper mortaliter peccat. hec Tho. Si ce-
lebravit non dictis matutinis. quia mortale est.
Si dicendo missam non consecrauit ex hoc putās
euadere peccatum mortale. Grauiſſimum est pec-
catum. Si celebravit ad ueneficia z maleficia cele-
branda vel fienda quia mortale est et graue. Si
non dixit integre sed dimisit aliquas notabiles p-
tes misse ex ignorantia vel festimantia precipue in
canone. vel si dicit verba et non intendit consecra-
re. vel si non sumſit sacramentum. Item si non ie-
iunus celebravit. Si plures missas dixit in vno
die in casu non concessio Si non in azimo sed in fer-
mentato pane consecrauit. Si cum hostia quasi
corrupta vel vīno acetoso aut putrido celebravit.
Si semper in missa occupatus est vanis cogitatio-
nibus et hoc voluntarie. nihil curans de attentio-
ne. Si non posuit aquam cum vīno in calicem ex
ignorantia vel certa scientia qz ī quolibz p̄dictorū
est mortale. Si non diligenter seruauit eukaristi-
am sub sera propter quod deperditur vel a muris
deuoratur. vel si non renouauit vt debuit z sic effi-
citur hostia consecrata putrida vel a vermibz cor-
rosa et inde vermes generantur. Si non defert eu-
karistiam ad communicandum infirmos aperte et
cum lumine ac modo debito. Si euomuit eukaristi-
am vel ebrietate vel alia de causa. Si dedit infir-
mo patienti vomitum et hoc scienter. Si stilla san-
guinis ex calice cadet in terram vel super altare.

In hoc
semper
suis
promissis
et non
mortale
causa
talis
mortale
contritus
causa
aliquis
aut debet
vultus
et ex
Si in
lutione
li comm
tut le ad
tamen
mortale
vultus
peccata
solui
religios
et si reu
et non
quomodo
non
sibus
in iunge

In his omnibus frequenter est mortale. non tamē
semper. Si nimis raro celebrauit precipue in ma-
gis sollemnitatibus. videtur mortale fm Tho. Si
promisit alicui dicere missam recipiens elemosinā
et non intendit facere vel negligit. quia videtur
mortale. Si habens pollutionem nocturnam ex
causa vbi fuit mortale vel vbi dubitat fuisse mor-
tale. et die sequenti immediate celebrauit. videtur
mortale. fm Tho. vel fm pe. de pak. quando sic in
contritus celebrat Venialiter autem peccat si ex
causa veniali fuit facta pollutio. nisi tamē subesset
aliqua necessitas. Si audiuit confessionem alicu-
ius non habens auctoritatem ab aliquo quia mor-
tale est. Si absoluit a casibus a quibus non poru-
it ex certa scientia seu ignorantia crassa. mortale ē
Si intromisit se de dispensatione votorum vel abso-
lutione ab excommunicatione maiori absqz specia-
li commissione et licentia. quia mortale est. Si po-
suit se ad audiendum confessiones ignorans et ne-
sciens discernere inter mortale et veniale vlt inter
mortalia communia. quia videtur mortale Si absol-
uit quem nouit excōicatum maiori excōicatione a
peccatis quia non potuit et ergo mortale. Si ab-
solutum eum qui non vult abstinere a peccatis mor-
talibus vel non satisfacere vt debet quia mortale
est. Si reuelauit peccatum auditum in confessione
et maxime cognoscenti illum sine licentia illius
quia mortale est. Si nimis festinauit in audiendo
non sufficienter interrogando. Si in perplexis ca-
sibus expertiores se non consuluit. Si incautus fuit
in iniungendis penitentibus videlicet si nimis puas

vel nimis magnas dedit. **S**i interrogauit de his
de quibus non debuit. vt nomen persone cum qua
peccauit sine causa necessaria. vel incaute d' turpi
bus. **S**i predicauit in peccato mortali existens qz
totiens quotiens hoc faciēdo peccauit mortaliter
fm Tho. **S**i predicauit aduertēter mendacia quia
mortale est fm Tho. **S**i predicauit scandalosa
vnde coincidunt sediciones in populo. **S**i predi
cavit indulgentias indiscretas **S**i predicauit apte
peccuniam sibi promissam vel datam quia mortale
est et symonia. **S**i predicauit apter inanem gloriā
constituendo finem quia mortale est. **S**i predica
uit sine licentia superioris. **S**i dicit nimis curiose
allegando poetas et philosophos frequenter. **S**i
dicit fabulosa et prouocātia ad risum. **S**i ab hmoi
se non abstraxit cum potuit sed magis se immerfit
peccauit mortaliter. **S**i nimis familiaris est in cō
uersando cum mulieribus. visitando eas sine cau
sa aut necessitate apter qd' multi scandalizantur et
ipse nouit quia posset esse mortale **S**i visitauit mo
nasteria monialium sine legitima causa vt ex qua
causa hoc fecit interroga z scdm hoc iudica **S**i co
gnouit carnaliter illam quā in confessione audiuit
vel baptisauit vel confirmauit aut dmatrem suaz
vel similem quia grauissimum scelus est et casus
reseruatus epis. **D**e alijs inhonestatibus interro
ga prout videbitur expedite. **S**i vestes sacras. ca
lices et alia pertinentia ad cultum diuinum nō cō
seruauit mūda et decenter aptata. **I**tem si benedi
ctionem mense et gratiarum actionem non dixit.
quia dicere tenetur. xliij. z i. non licet. **S**i nō fuit

modestia
nō multo
personas
non obedi
re tenetur
et / De al
libris sup

Circu

quod est co
ut / parma
Venerica
fuerunt
postq
beo pte
tis melle
p mōd
lōm est
lōm p
fuerunt
hereticum
venerunt

modestus in aspectu respiciendo frequenter hinc
inde mulieres vel vana que multum scandalisane
personas. Similiter in incessu auditu et hmoi. Si
non obediuit mandatis iustis prelatoz suozum
et sententijs eozum. quia si contempsit ea mortale
est. De alijs peccatis singulis interroga prout
habes supra.

Circa bñficiatos et canōicos. Ca. xliij.

Si beneficiu simplex aut cu
ratum opinet per symoniā
cuius ipse fuit conscius. qz
non potest nisi per papam
dispensari. qd illud retineat
Si autem eo ignorante pos
set etiā per alium dispensa
ri non tamen per eum cum
quo est commissā. Siue tamen sciat siue igno
ret symoniam commississe oportet renunciare il
li beneficio. si non secum dispensatur quia alias
furtius teneret ymmo continue staret in mortali
postq hoc sciuit. nec fructus illius beneficij ha
bere posset sed teneretur restituē de ductis expē
sis in utilitatē bñficiij. Et hoc maxime de symonia
p mun⁹ a manu. Si autem symonia est notoria su
sensus est quo ad executionem ordinum. Sed di
spensari potest per ep̄m si cum eo non est cōmissa
symonia. Si est occulta est suspensus quo ad se qz
sine mortali non exequitur dum tamen tenet tale
beneficium alias est suspensus quo ad ordines.
Si recepit bñficiū simplex vel curatū per p̄ces

carnales. id ē. p in digno porrectas cū esset male
vite et hmoi vlt p obsequiū tpale factū collatori
ipsius beneficij. qz peccauit mortaliter. **S**i bñfi-
ciū curatū p pces suas recepit. et si alias dignus
fuit vel sit qz tales pces estimāt p simplici licet
porrigē pces p se si alias ē dign⁹ tñ n tenet² renū-
ciare. **P**ro bñficio aut omisit symoniā. vñ et morta-
le. hec **Tho.** forte indigno tāq abicioſo z psumtu-
oso qz t etiā p bñficio in generali intendēs ad sui
sustentationem non ad curam. nec magis curarum
petēs q aliud. **S**i querit vel habet beneficiū
non intendens clericari sed vxorari. et iterim gau-
dere de fructibus beneficij. videtur vsurpatio re-
rum ecclesiasticarum et econtra intencionem dotā-
tium ecclesias et ideo graue peccatum. **S**i non
fuit electus a patronis vel collegio et confirmat⁹
per superiorem ad quem spectat siue per **Episco-**
pum institutus sed de mādato domini temporalis
vel per potentiam accepit. Et dicitur intrusus qz
fur est et latro. nec potest aliquid disponere de tē-
poralibus vel spiritualibus. vnde nec absolvere
nec sacramenta ministrare potest parochianis ta-
lis ecclesie. sed in quolibet actū huiusmodi peccat
mortaliter. **S**i resignauit alicui beneficium quod
habet eo pacto q detur consanguineo. vel ppter
pecuniā sibi datam quia symoniā est et mortale
in vtroqz nec potest ille retinere tale beneficium
sic sibi collatum. **S**i fecit commutationē sui bene-
ficij vel ecclesie cum beneficio alterius vel eccle-
sia auemēdo iter se absq iudicio supior. ad quos
spectat collatio bñficiō. quia symoniā reputatur

De hoc et de alijs symonijs vide pleni⁹ in summa
iij. pte. t. j. Si recepit beneficiū existens illegitti-
mus absqz dispensatiōe. quia contra iura recepit vñ
hoc tenere non potest. potest tamen in hoc dispē-
sare de simplici beneficio episcopus. de curato at
vel dignitate solus papa. Si fuit electus per sy-
moniam quia non valet electio vel si ipse eligit p
symoniam aliquē. vel ad episcopatum vel canoni-
catum vel aliam ecclesiam. vt clerici collegiatarū
ecclesiarum faciunt. vel si eligit alias indignum
ad prelaturam vt ignorantem vel publice maluz
ex amicitia et huiusmodi quia mortale est et gra-
uissimum et omnia mala que sequuntur ex hoc ei
imputantur. ¶ Si male tractauit beneficium vel ec-
clesiam suam et edificia eius ruere. vel possessio-
nes inculcari et alias res ei⁹ perire permittēs
quia mortaliter peccat et tenetur ad satisfaciē-
dū si tamen omittit notabilem negligentiam ⁊ sit
notabile damnum. ¶ Si fructus beneficij non be-
ne expendit videlicet ultra sustentationem suam
subueniendo cum ipsis pauperibus. Si dilapida-
uit fructus beneficij sui in conuiujs turpibus vñ
dedit nō indigentib⁹ cōsanguineis suis quia mor-
tale est. Secus si cōsanguinei indigerent quia ita
bene faceret elemosinam ipsis dando sicut alijs
pauperibus. Si plura beneficia habentia curam
tener adsqz dispensatione quia fur ē et latro. Nā
hñs vnū beneficiū cū cura si recipit secundum eo
facto vaccat primū ipso iure. extra de preben. de
multa. et hoc postq̄ habuit possessionem pacificā
secundi. vel habere potuit et fructus eius p̄cipit

alias enim non vaccarèt primū eī de preben. sicut
li. vi. **S**i habens prebendā habentem dignitatem
et sine cura animarū si recipit secundam similem
vaccat prima extra de prebē. de multa. **E**t in isto
casu et in priori tenetur ad restitutionē fructuum
si receperit. **S**i habens beneficium unū violenter
occupat secundum. vel per se scienter intruditur
similiter primum perdit. et si qđ ius habeat in se-
cundo etiam perdit et vaccat illud secundū vt eī
de prebē. eum qui li. vi. **I**tem non potest habere
quis dignitatem cum prebenda absqz dispensatio-
ne pape. **I**tem quicumqz recipit dignitatē vlt pso-
naturum aut officium vel beneficiū cui cura anima-
rū ē anexa. **S**i añ obtineat s. l. c. cū sit priuatus pri-
mo vt dictū ē. **S**i nō dimittit illud primū absqz mo-
ra in manū ordinarij in cui⁹ ep̄atu ē. ipso iure ē pri-
uatus etiā scđo et est inhabilis ad sacros ordines.
et ad qđcūqz aliud beneficium p exuaganti. **Mo.**
xxij. **I**tem absqz dispensatōe non potest quis tene-
re plures ecclesias vlt p̄bēdas que tñ habent curā
animarū nisi in quinqz casib⁹. **P**rim⁹ qñ sunt ita te-
nues eccleie qđ neutra earū sufficeret ad sustētati-
onem. **S**ecūd⁹ si vna depēdet ab altera. **T**ercius
p̄pter raritatem clericorū. **Q**uart⁹ si etiā ē anexa p̄bē
de l. dignit. **Q**uint⁹ si vnā habet intitulatā ⁊ aliā
omendatā. **S**ed tal omendaō p̄rochiali ecclesia nō
potest fieri nisi illi qui attigerit. **xxv.** annū ⁊ fuerit
sacerdos. et tali non pōt omitti nisi vna ex euidē-
ti necessitate vlt vtilitate. que tamē omendatio nō
durabit nisi p sex menses. vt eī de electō. **mo. li.**
vi. **S**i habet plures ecclesias vel p̄bēdas habē

tes curā aīan absq3 dispēsatōe pape. fur est et la
tro z pēmue ī mortali nec ep̄s pōt dispēfari ī hmōi
Silr ē si habet p dispēfatōez pape. sed surreptiē
puta quia petendo vnū tacuit de alio qđ hēbat t
qz se dicit hēre etatē cū n hēret et hmōi. Idē etiā iu
diciū ē si p dispēfatōem ep̄i habz plura sed simpli
cia. s3 ad supfluitatē. vñ etiā p dispēfatōz pape si
plicia vel curata cū vnū sibi sufficeret. Si fuit mi
mis facilis dispēfando ī ieiunijs ecclie. **S**i ele
mosinas extorsit a subditis ad quas non tenebāt
Si q̄stozes mēdacia pmisit dicē ī ecclia sua. z qđ
peius ē si pactū fecit cū eis de quota. **S**i secūdas
nuptias benedixit scienter. **S**i pmisit chzistianas
nutrices seruire ī domib9 iudeoz. **S**i sortilegos
et diuinatores sustinuit ī parrochia sua. **S**i pmi
sit ludos t malas p̄suetudīes īualescē ī parrochia
sua non obuiādo illis quantū pot uit. **I**tē si clerici
manifestis vsurarijs alienigenis aut alijs nō ori
undis de terris ipsoz ad fen9 exercendū domos
locauerint vel alio titulo p̄cesserint ipso facto sunt
excōmunicati nisi sint ep̄i vt s̄ ex d̄ vsurarijs. vsura.
li. vj. **I**tē clerici s3 archidiaconi. decani. plebāi. p̄
positi. cantores et alij clerici psonaz habentes ac
etiā sacerdotes qui audiūt ī scolis leges z p̄licā
post duos menses. si non dimittunt hmōi lectiones
sunt excōicati ex ne. cle. t mo. se se. immis. ne. c. sup
specula. De hoc vide plenius ī. iij. pte summe. t.
j. **I**tē clerici qui inducunt aliquem ad vouendum
vñ iurādū vel fide īterposita seu alias p̄mittēdū
vt sepulturas apud eos eligāt. z iā electā n̄ imnu
lēt s̄t excōicati nec p̄nt absolui citra sedē ap̄licam

200

nisi in articulo mortis ex de pe. cupientes. Itē d' re-
 ligiosis ut infra. Si spōte p'ticipauerit cū excōica-
 tis a papa. Itē clerici q' sciēter excōicatos a papa
 i officijs eorū receperint sunt excōicati z absolutō
 illorū solū ad papam spectat ex de sen. exco. Si g-
 ficauit. de hoc etiā vide in iiij. pte summe. t. j. Itē
 falsantes litteras pape l' falsis sciēter vtētes. etiā
 am remouētes solū vnā litterā d' bullis pape sunt
 excōicati. et absolutio eorū pape reſuat. Itē cleri-
 ci sepelientes in ecclesia v' cimiterijs excōicatos
 a iure vel vsurarios manifestos. vel nominatim mē-
 dictos tempore interdicti in casibus non concessis
 sunt excommunicati. ex de sepulturis. c. j. i cle. de
 hoc etiam v' de i quarta pte summe. t. i. sepeliētes
 etiam illos qui se occiderunt volūtariae vel qui in
 torneamētis mortui sunt in cimiterijs peccant mor-
 taliter. sed non sunt excōicati.

Circa religiosos et religiosas. Ca. xliiij.

Circa religiosos si sunt ordi-
 nati i'terrogare potes d' his
 de q'b' s' dictū ē de clericis
 in omni put vide bi' expedi-
 re. Si vero sunt bñficiati. et
 in eccl'ia curatis interroga d'
 his q' habes in c. pcedenti.
 Sed vlt' p'dicta etiā d' infra
 scriptis q' sunt eorū p'p'a i'terrogas z primo Si fuit
 recept' ad monasteriū p symoniā q' mortale. Si
 fuit symonia mētal' t'm pemitētia abolet. Si autē
 peccumāt scz q' monasteriū exegit t'm l' t'm pro in

gressu illius nolens aliter eum recipere ⁊ ipsi vel
pates aut pinqui eius tm dederunt. vel etiam mi
nus fm pactum. **N**isi forte monasteriū esset tenue
et haberet psonas sufficientes secundū faculta
tes et redditos suos vel esset adeo tenue qd esset
illi necesse puidere. nā tūc in ingressu illius licet
petē et pacisci de tpalibus de quib⁹ debeat uiue
re vel dicere illi. **P**artes fer tecum si tu vis uiuē
mecū. fm hosti. ⁊ aliquos alios. **S**i at monasteriū ē
pingue et satis habūdans. tūc ultra peccat⁹ sic
vt prefert⁹ omissum. recipiēs et recept⁹. recepta
debent expelli de illo monasterio vt ex de symo.
qm. **P**otest tamē ep⁹ in hoc dispensare scz vt non
expellantur de monasterio. hec **Rap.** et **guil.** **P**re
cipue talis symonia solet reperiri in monialib⁹ mo
dermis ubiqz terrarum. **S**i ingressus est religionē
non pura intentione scilicet seruiendi deo sed alia
causa scz non laborandi vel si monialis quia nō po
terat nubere. vel quia pntes posuerunt ipsaz ea
inuita. licet enim malefecerit. potest et debet mu
tare intentionē suā scz vt ibi velit manere ad fui
endum deo. et sic erit in bono statu. alias fm suum
statū. quia nō videtur tut⁹ fm psciētiam suā quia
magis dissipatio est qd dispēsatio. **S**i recipit eccle
siam prochiālē a quocūqz cū nō attigisset. xrv. an
num absqz dispēsatiōe pape sup etatis defectu. qz
nulla est pcessio. et nullū ius ibi habet ex. d. elec.
licet canon. li. vj. **I**tem si infra annū pputandum
a die assumpti vt assignati sibi regiminis ecclesie
nō facit se ad sacerdotiū pmoueri. quia ipso iure
est priuatus ex. e. r. ij. c. quo s. **I**stud tamē non ex

tenditur ad ecclesias collegiatas et non habentes
curam nec ad assumptos ad illarū regimē ut ex d.
elec. statu. li. vj. Possunt tñ etiam epī dispēsare cū
his q̄ habent ecclesias prochiales ut vsqz ad sep-
tenniū litterarū studio insistentes p̄moueri non te-
neant nisi ad ordinē subdiaconatus quē tñ nisi in
fra annū suscipiāt sunt ipso facto priuati tali bene-
ficio. Et in dicto tpe illi ecclesijs p̄uideat⁹ ut ex
de elec. po. cū ex eo. li. vj. Si hñs qd̄cūqz benefi-
ciū simplex et quātū puū non dixit horas canoni-
cas om̄i die qz peccauit mortaliter si obmisit ex
negligentia crassa etiā si nō sit in sacris ordinibus
cōstitutus. Secus si ex infirmitate obmisit. Item
tenetur residere p̄sonaliter in resideñ. bñficij uñ
nisi ex causa notabili et rationabili ep̄s dispēsaret
secū ad tēpus. Si canonicus vl̄ alius clericus rece-
pit cottidianas retributiōes que dant⁹ interessē
tibus horis cum non interfuit qz furtū dimittit et
tenetur ad restitutiōes. Si cū non posset p̄ se curā
ecclesie exercere non posuit ibi loco sui p̄doneum
qui bñ officialet s; malū ā ignorātē q̄ exēplo suo
scādalisabat s̄bditos ut qz fuit notori⁹ fornicator
vl̄ lusoꝝ et h̄mōi. vl̄ q̄ nescit debite mīstrare sacra-
mēta ⁊ cōfessiōes audire qz peccat mortaliter qui-
mo oīa mala que sequūtur ei ip̄tant⁹. q̄ si n̄ pōt
inuenire p̄doneū p̄ se exerceat. vl̄ si nō pōt aliter
p̄uidere. renūciat bñficio. Itē nō licet p̄latis sub-
p̄cio ē ānuo cēsu cōcedē vices suas seu iurisdic̄ōz
qz spūale ē ex d. p̄la. vi. su. c. j. ⁊. iij. puta ut si
dicēt. Cōcedo ut exerceas vices meas ē talē iurif-
dic̄ōem et totū lucrū sit tuū. sed tu dabis michi

tm qđ illicitū est. sed ɔmittendo vices suas pute
licz ɔstituē ei sallariū. ij. q. ij. caritatis. **P**ura di
cēdo dabo tibi tm p sallario tuo et totuz lucrū sit
meū. hec **Inno.** Itē si alienauit res eccl̃asticas vt
mobilia sunt calices ornamēta et hmōi aut immo
bilia vt sunt possessiones agri et hmōi et hoc sine
necessitate vel maiori vtilitate vel nō seruata for
ma iuris et hmōi quia grauiter peccauit. **I**tem de
exercicio cure animarum interroges quomodo sci
licet se habuit in audientia confessionum in collati
one aliorum sacramentorum. et visitatione infirmo
rum z huiusmodi z p̃cipue si vnq̃ defecerunt eis
sacramenta cum expediebat. Quomodo etiam se
habuerunt in amonitione subditorum. in correctio
ne viciorum p̃cipue quo ad notorios peccatores
vt concubimarios habentes inimicicias. vel vsura
rios et hmōi non confitentes ānuatim. et non ɔfi
tentes si amonuit quantum potuit sig̃ficādo ep̃o
cum p se eos ad hoc non potuit inducere et hmōi
nā oues exnegligentia p̃dice ab eo requiruntur.
De quibus z supradictis z alijs hmōi habes satis
in. iij. pte summe. t. j. **S**i alienos p̃ochianos audi
uit in confessione. non habens auctoritatem speci
alem ipse vel confitens. quia nō potest illos absol
uere. **I**tem si emit aliquas res immobiles de fru
ctibus ecclesie que debent remanē. vñ si emit noīe
alteri? vt sic possit dare p̃ legare cui vellet fraus
ē z furtū et tenet ad restitutōz. **I**tem si indulgētijs
p se dedit cū nō possit. vel plures dixit habere in
ecclesia sua q̃ haberet z hoc obquestum. quia mor
tale est. **S**i reliquias nouas exhibunt populo

venerandas non ab ecclia approbatas. Si nimis fuit
facilis ad dispensandū in mortali. Sed si intravit
monasterium dissolutū nō viuētū regulariter que
rat sibi mutare locū cum dispensatōe si ea indigz
Si autē nō potest illud facere maneat et nō seqt̃
turbā. id est. alios nō obſuātes regulaz et seruet
ipse vel ipsa regulam suam s̃m ordinem suum.
Si tñ induci p̃t q̃ mutet locū meli⁹ ē p̃ eo vel ea
Si ingrediens monasteriū tacuit impedimēta q̃ ha
buit ad hoc sciēter. puta erat fuus t̃ hēbat occul
tam ifirmitatē. aut fuit alteri⁹ religionis p̃fessus
aut coniugatus aut debitor in multis et h̃mōi. quia
peccauit mortaliter. p̃cipue si sciebat talē n̄ posse
recipi. vel interrogatus de his mēdaciū dixit. Et
potest z debet de monasterio expelli si aliter pro
uideri non potest. Si habebat votū artioris reli
gionis qz querere debet prius dispensationē si in
trare vult aliam minus strictā dum tñ fuerit obſe
uantia in illa. vel potest ire ad aliā equalē t̃ maio
rem sine dispensatōe pape. De mēdicanti tñ ordiē
vno ad aliū mēdicantē t̃ d̃ mēdicatē ad mōchalē n̄
p̃t s̃n dispensatōe p̃pe n̄ solū ad cathusiā. si iduxit
aliquē ad eligiōz p̃ symoniā t̃ p̃ fraudes puta asse
rendo ibi bene ſuari omnia qd̃ tamē non fit v̄l di
cendo se ad nihil vel medicū obligari. reticēdo au
steritatē religionis. quam alter non intēdit ſuare
et h̃mōi qz peccat mortaliter. Illos etiā qui volen
tes ingredi ad locum religiosorū bene viuētium
auertunt z trahunt eū ad se. vt aquā alterius ad
suum molendinum infamantes alios et crimina eis
imponētes. ac occupatōes illorū iutiles asserētes

suas bonas et in tertium celum se extollentes. ut
sic talem attrahant ad monasterium eorum certum
est non euadere damnationem eternam. nisi acriter
penituerint. quia contra caritatem contra iusticiam
et contra sanctam scripturam faciunt.

Quo ad votum paupertatis.

In religione existens seruauit votum paupertatis nihil proprium retinens. et retinere deliberans quod si habuit proprium quantumcumque paruum est peccauit mortaliter et toties quociens habere proponit. Dicitur autem proprium quod celatur superiori suo. ut si habeat et teneat pecuniam vel vestem nesciente prelato suo. vel si sciat tamen contra voluntatem et licentiam ipsius. vel si de licentia et voluntate eius non tamen patus est sibi reddere et tradere ad petitionem eius sed recusat aut recusaret si posset de facto. Et multo peius si non solum mobilia sed etiam immobilia ut redditus et possessiones retineat sic propria. datus et vendens ac donans ac dissipans et disperdens ad placitum suum. Nec prelatus potest dare licentiam sic retinendi. nec papa in proprio dispensare. ex de statu. mo. cum ad monasterium. Si dedit de bonis monasterii siue conuentus. sine licentia superioris sui habita vel presumpta. Ideo si aliquid recepit vel tenet eodem modo quia mortale est et proprietas. Si reperiens se in loco ubi non viuatur in communi propter quod oportet sibi providere de necessariis. habet aliqua vestimenta. pecuniam et homini cum bona licentia et beneplacito

p̄lati aduertat diligenter **P**rimo quidem q̄ per
eum non stet quin omnia vellet ponere in cōmuni si
alij vellent. et ad hoc operetur quantū poterit. **S**e-
cūdo si hoc n̄ potest. sp̄ sit pat̄ omnia simpliciter
ponere et dimitte in manibus p̄lati. **T**ertio vt de
hmōi p̄cessis nil det sine licentia sup̄ioris genera-
li vel speciali etiam in elemosinas nisi extrema ne-
cessitate. **Q**uarte vt nō thesauriset. nec sup̄flua te-
neat nec deliciosa querat nec multū inquirēdo sol-
licitetur nec habeat inordinatū appetitum seu affe-
ctum in hoc. **E**t sic poterit trāsire. si tñ in alijs bñ
se habeat. sec⁹ aut si sic agēdo nō religiose. s̄ la-
caliter viueret. **E**t et cū p̄dictis etiā si posset lo-
cum inuenire vbi in cōmuni viueretur. tutius et me-
lius esset se illic offerre

Quo ad votum castitatis.

Non seruauit votum castitatis. non solum ab oī
corporali opere. et cōtactu venereo se abstīnē-
do sed etiā ab omni locutōe turpi et amatoria et ab
omni cogitatōe immūda deliberata et dīlectatōe mo-
rosa quia in quolibet horū est mortale vt sup̄a dī-
ctum est circa. c. de sexto p̄cepto et de nono et ess̄
sacrilegiū qd̄ graui⁹ esset Et q̄ ad ista deuenitur
p̄ ouersatōz et familiaritatē. et ideo requirendūz
Si cum fuerit monialis habuit domesticitatem cū
aliquo vel si fuerit monachus cum aliqua. et si re-
p̄itur hoc esse ex causam necessitatis p̄hibendūz
est ipsis quia alias non essent absoluedi quia im-
possibile quasi est talem non incidere ruinā. vt dī.
xxij. hospi cū. et dī. lxxxj. p̄ totūz Scandala etiam

multa et oblocutiones ex hoc sequuntur in populo
et homini et ideo omnino prohibendus est homini accessus
ad sanguineorum quantum rarus erit accessus.

Quo ad votum obedientie.

I fecit contra votum obedientie. quia semper mor-
tale est. Et nota quod non semper aliquid agit. quod est contra re-
gulam suam et quando transgreditur regulam et constitutiones suas
Sed etiam quando facit contra precepta contra regulam et constitu-
tiones superius suorum. et quando transgreditur in aliquid ex con-
temptu quancumque etiam pro. Quando ergo prelatus vel
filius iniungit aliquid precipiendo sub tali modo loquen-
di videlicet precipio et mado tibi in virtute obedi-
entie et spiritus sancti. ut facias hoc. vel omittas illud. et
sub pena excommunicationis et homini. Aliud dicit preceptum cuius
transgressio semper est mortale. Idem est quancumque prelatus
aliquid subdito precipit. non tamen sub his verbis ceclara-
ret sibi tamen quod intenderet illum obligari homini precepto
et sub peccato mortali teneretur subditus nisi precipit si-
bi aliquid illicitum vel quod esset contra regulam et constitu-
tiones. Sicut quando in regula vel constitutione est aliquid precepto-
rie mandatum vel sub pena excommunicationis et sub pena car-
ceris vel sub pena grauioris culpe vel simili locu-
tione communiter censetur obligari ad hoc sub morta-
li. Alias autem faciendo contra ceremonias vel fragendo
silentium tarde veniendo ad chorum et homini venia-
le nisi faceret in contemptum tunc quia mortale esset. Et
ideo caue ne assuescas alicui transgressioni quia
consuetudo quous ipsa non sit contemptus. tamen con-
temptus inductiva.

Quo ad diuinum officium.

n inij

Nō dixit horas canonicas aut officiū beate virginis aut defunctor. Nam religiosus etiam si non habet ordinem sacrum. tenetur ex precepto ad officium precipue tamen si est professus unde obmittendo aliquam horam peccat mortaliter. Si tamen obmittit ex negligentia. non autem tenetur ex precepto ad istud vel illud quamuis nō debeat etiam ad placitum suum mutare officium sed debet dicere sū consuetudinem ordinis sui. Item si tardauit ad dicendum vel si non cum alijs ī ecclesia fuit. Si somnolenter vel ibi dormiendo. et recuperet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat loco eius. si autem pro maiori pte dormiuit. totum iteretur. ¶ Vel si ibi inconpositus fuit et oculis vagis. Si risit vel ridere fecit aliquem. vel aliam leuitatem operatus est. vel si locutus ē sine necessitate. ¶ Si mente distractus precipue quando aduertere debuit. Si male legit vel cantauit vel nō inclinauit cum debebat ex negligentia. ¶ In quolibet horum et si est veniale communiter tamē peccatum est. ¶ Si elegit prelatus per symoniā. vlt si non symoniace tamen scienter indignum. Si nō illum quem iudicauit meliorem ad illud officium sed alium ratione amicitie vel alia intentione mundana elegit. quia mortale est. Si accusauit calumniose prelatus vel socium de aliquo criminali. vel testificatus est contra aliquem iniuste. vel alias infamauit prelatus vel subditum dicendo criminalia de eo. etiam si essent vera cum diceret intentione infamandi peccaret mortaliter. Si secreta sui ordinis reuelauit sine causa iusta et rationabili

li. et quomodo quis teneatur ad restitutōem fame
habet s̄ in .j. pte. Si in visitatōe p̄laton. non reue
launt dicenda q̄ scz sunt d̄t honestatē religionis d̄
p̄latis et d̄ socijs. Et p̄cipue q̄n sic d̄iter fua^r. q̄
fit p̄ceptū a visitatore vt fratres dicāt q̄ sunt di
cenda z q̄ indigēt correptōe qz tūc obmittē aduer
tēter ea q̄ dicēda sunt est mortale. d̄ebet tñ istud
intelligi fuato ordie fraterne correptōis. vñ oīno
occulta a q̄bus potest p̄sumi emēdatio dici nō de
bent. Vbi autē nō sperat^r emendatio. sed p̄sumit^r
recidivatio v̄t aliud magnū scandalū dici debz n̄
tñ accusando si p̄bari sufficiēter nō potest. qz tūc
grauiter peccaret. s̄z simpliciter denunciādo p̄e
lato vt parri si tñ sperat^r q̄ p̄uidebit^r. Si fecit v̄t
coopatus ē aliquā d̄spirationē d̄t p̄elatos vel in
uenit. aut sectatus ē p̄tialitates in monasterio aut
duenta aut sectas et diuisiones qz mortale ē z cri
men mūdanon. puerion. ymo demonion. pocius q̄
religionon. Item fm Ray. interrogādi sunt d̄ xij.
abusionibus clauſtri q̄ fm hug. iste sunt. **P̄elatus**
negligēs. discipulus inobediēs. Iuuenis ociosus.
Senex obstinatus. **Monachus** curialis. **Religios**
causidicus. **Habitus** preciosus. **Cib**⁹ exq̄sit⁹. **Ru**
mor in clauſtro. **Lis** in capitulo. **Dissolutio** in cho
ro. **Irreuerentia** circa altaria. In his quandoqz ē
mortale et quandoqz veniale fm quantitātē z q̄li
tatem defectus et intentionē. **Magna** abusio etiā
est religiosum iurare in om̄um fmone. etiam si ve
ritatem dicat quāto magis maledicere et blasphe
mare. etiā si ex leuitate. Item interrogandum etiā
p̄cipue est de cetimonialibus principalib⁹ vt de

esu carniū ext infirmitatem. de lineis nō vtēdis ad
carnem. de lectis non plumis. de ieiunijs regule
et cōstitutionib⁹. de obfuatione silentij. in certis
loctis et horis. ad que omnia obligant⁹ monachi et
monache. precipue ordinis benedicti. ex d̄o statu.
mo. Cum ad monasterium. Et etiam plures religi
ofi aliorū ordinum ex cōstitutionib⁹ suis. Et licet
p̄lar⁹ possit in hīs dispensare. qd̄ potest fm̄. Per.
qñ fit causa rōabili ⁊ vrgēte necessitate. alias em̄
pctm̄ esset dispēsanti et dispēsato plus aut minus
fm̄ transgressionēs. Si obediēdo male se habuit.
videlicet qz obediuit in malo in dicēdo mendaciū
vel ex negligentia dimisit cōmune mandatū. ⁊ tar
dus fuit ad obediendum vlt̄ si affectuose s; q̄rulo.
se et dissolute nō cū maturitate obediuit. Si irre
uerens erga maiores fuit egre sustinēdo reprehē
siones et cū indignatōe. communiter est p̄ctm̄ res
male. nisi excessus magnus fuit.

De exercitio.

Et vacauit ocio qd̄ ē sentina omnū vicion. ⁊
quantum si inutiliter tps expēdit in faciēdo ea q̄
sunt nullius utilitatis. Si fecit exercicia mūdano
rum. vt faciēdo bursas vestes ope polimito mo
re seculariū. vt rechamaciones. vlt̄ linea reticulata
et hm̄oi. vlt̄ cōfectiones multū p̄ciosas vel alia glo
riosa qz magnū p̄ctm̄ ē et abusus ⁊ occasio mlt̄on
malorū. ⁊ ideo p̄hibendū ē hoc p̄cipue memalib⁹
modernis q̄ vt frequenter in hoc offendunt.

De conuersatione cum alijs.

A nimis fuit leuis vel inducēs alios ad leui

tatē et risum verbis vñ gestib⁹. vel solacijs. q̄ licz
aliqn sine peccato fieri possunt ad recreationē vel
subleuandū se vñ alium ab accidia. Raro tamē hu
iusmodi decent religiosos. et communiter est pec
catum veniale. Si murmuraui circa victū z vesti
tum. Si impacienter tulit mores graues aliorū. Si
se grauem alijs reddidit. Si singularitatem ques
iuit in cibo vestitu et dormitu et alijs vnde frequē
ter oritur in ipso supbia et in alijs murmuratio et
indignatio. Si fratrem delinquentē fraterne non
āmonuit vñ defectus aliorū non significat p̄lato
ad remediandum fuato fraterne correptionis or
dine. In quolibet horū p̄cām ē dīter veniale.

De executione officij sibi commissi.

Si murmurauit dē sibi dmittentē officiū aliqd
tāq̄ idiscretū. si ipatiēt se habuit dure loqn̄do cū
quib⁹ se habuit itromittē. Si n̄ diligēt tractauit
res mōsterij Si n̄s tenax ē nimis p̄dig⁹ fuit i dā
do ē acceptor p̄sonarū. sñ cā rōabili magis dās vñ
q̄ alteri d reb⁹ oib⁹. Si dedit qb⁹ n̄ potuit qz nō
habuit licētiā Si p̄misit res pire ex negligētia ē
n̄s sollicit⁹ fuit p̄pter hoc pañ. vacādo sibi p̄pter
multiplicationem temporalium quod vicium mul
tum hodie regnat.

De studio.

Nō fuit diligēs ad discendū ea ad q̄ tenet⁹
fm regulam et cōstitutiones. quia peccat et

transgrediens ex ignorantia non excusatur. Si sacerdos est debet querere et scire quod debita sunt ad celebrandum et ministrandum. Si confessor est. quod pertinet ad illud officium. et sic de alijs. Et si in his est negligens precipue cum potest grauiter peccat debet etiam frequenter legere doctores exponentes scripturam et alios libros deuotos et utiles. unde instruat et confortetur ad bonum. Non enim leget curiosa et inutilia ut doctrinam gentiliu vel fisiones poetarum et huiusmodi quod retrahunt a magis necessarijs quod patrum est curiositatis. Item qui vocantur ad dirigendas morales in electioibus et alijs nisi ab his per quod possit inter eas oriri discordia se abstineant sunt excoicati.

De oratione.

Non orauit ultra diuinum officium prematim pro se et pro alijs sanguineis et benefactoribus et precipue sibi recomendatis uiuis et defunctis sollicite ut debuit. Si non frequentauit confessionem communionem secundum morem regule sue Item monachis iugiter preceptum est quod hoc faciat semel in mense ex dicto statu. monacho in agro in cle. Si non vacauit meditatio quod premaxime deuotionem inducit. Si fuit tepidus in dilectione dei et proximi non ardentem affectum honorem dei et salutem animarum ut decet. Si ingratus fuit ad recognoscendum et recognitandum beneficia dei et recipiendum deuote ei seruiendo. Si non preparauit se ad diuinam ut debuit. hec sunt in quibus cotidie offendit et ex hoc impeditur profectus.

Quo ad consanguineos.

Et nimis carnaliter dilexit consanguineos nimis affectas eos. prosperitatem vel gaudens de ea. aut si nimium orristat de eorum aduersitate et si nimis eos visitauit et quod et gaudet nimium visitari ab eis. Si de secularibus cum eis loquitur quod non expediunt vel etiam cum alijs de guerris et factis principum secularium et frequenter homini interrogat et libenter aduertit ad hec vel si pro consanguineis suis procurat beneficia ecclesiastica et temporalia et precipue ad hominem apertis quod possit esse mortale. De alijs vicijs omnibus ut ira inuidia superbia et homini vide sunt in i. et. ij. pte. De his que promittunt ad regulam suam vel premissa ipse sibi prouideat. Si videlicet penas et penitentias sibi taxatas et iniunctas a regibus et constitutis et prelatibus non fecit ex negligentia. quod peccauit. Si autem nullo modo esset paratus facere que prelati precipiunt vel in regibus aut constitutis sibi mandata essent mortaliter peccaret. Si autem non intendit perficere in vita spirituali. attamen suat suada. licet inuitus facit. male contentus quod est in religione hypocrita est et in statu damnationis.

Sequuntur excoicationes religiosorum

Capitulum. xlv.

Religiosi qui inducunt aliquem ad vouendum. vel fide interposita seu alias promittendum ut sepulturas apud suas ecclesias elegant. vel electas mutent. excoicati sunt excoicatione papali. Religiosi qui clericis vel laicis sacramentum

eucharistie. vel vnctionis extreme ministrare vel
matrimonium solemnizare absque licentia sacerdotis
parrochialis speciali. vel aliquem ex coenaculo a ca-
none preterquam in casibus a iure expressis vel per pri-
uilegium concessis vel a sententijs per statuta si-
nodalia vel puincialia promulgatis vel quemquam a
pena et culpa absolvere presumpserint sunt exco-
municati excoenaculatione papali. Religiosi professi qui
vadunt ad studia litterarum. quecumque nisi habuerint licen-
tiam a prelatiis cum consilio maioris partis conuen-
tus sunt excoenaculati ex ne. cle. l. mo. se. se. ne. in mis.
ut piculosa li. vi. Religiosi qui vadunt in scholis ad
audiendum leges vel philosophicam post duos menses
si non dimittunt sunt excoenaculati. Religiosi qui apo-
statant sunt excoenaculati. Et dicuntur apostatare quando
dimissa religione et habitu non intendunt reuertere.
Religiosi qui temere habitum sue religionis dimitti-
runt quamuis non sint apostate ex hoc sunt excoenaculati
ut in predicto. c. ut piculosa. li. vi. Religiosi etiam
cuiuscumque ordinis cum viderint vel sciuerint cathe-
dralem seu matricem ecclesiam loci suare interdi-
ctum quodcumque positum auctoritate sedis apostoli-
ce vel ordinariorum debent et ipsi obsequare non ob-
stantibus quibuscumque appellationibus antea etiam
ad eandem sedem vel alias aut de alijs interdictio-
nibus et obiectionibus. alioquin sunt excoenaculati ex
de sen. excom. Ex frequentibus in cle. Religiosi qui
aliqua dicunt ut audientes a decimarum ecclesijs
debitarum solutione retrahant in sermonibus su-
is vel alibi sunt excommunicati extra de pe. Cuperi-
in cle. Religiosi qui scienter postposuerunt confis-

tētibz sibi conscientia facere de soluendis deci-
mis. sunt suspensi ab officio confessionis tam diu
donec confessi eisdem si cōmode poterunt. faciant
conscientiam. qd si in dicta suspensione non purga-
ta conscientia cōfiteantur sunt excommunicati. ex
de pe. **C**upientes in cle. Monachi et canonici regu-
lares non habentes aliquam amministrationem si
conferunt se ad curias principum sine licentia p-
latorū suorū vt inferant damnum prelatis suis vlt
monasterijs sunt excōicati vt in Cle. ne. in agro d-
sta. mo. et ca. re. **R**eligiosi mendicantes qui accipi-
unt noua loca ad habitandum vel antiqua eorum
loca alienant et pmutant absqz licentia pape sunt
excōicati vt ex de pe. **C**upientes i cle. Qui intrāt
monasteria monialium ordinis predicatorum siue
fratres ipsi siue alij quicunqz. mares. nisi in cas-
bus concessis in constitutionibus earū sunt excōi-
cati nec possunt absolui nisi a papa vlt a magistro
ordinis vel aliquo alio qui sup hoc habeat aucto-
ritatem specialem. Et qui vel que hoc admittunt
etiam videntur excōicati vlt excōicate. qz picipāt
in crimine. **S**imiliter qui ingrediūtur monasteria
monialium ordinis minorū in casu non cōcesso sunt
excōicati excōicatione papali p exuagā. Qui vō
ingrediūtur alia monasteria mōialiū nō sunt ipso
facto excōicati de iure sed excōicandi. In multis
tñ locis ppter cōstitutionē sinodālē etiā sunt excōi-
cati. De his igitur etiam quere. Et de his etiā ex-
communicatis plene habes in. iiii. pte summe. t. j.

¶ Circa prelatos in cōi. ¶ Ca. xlvj.

Relati interrogandi sunt in
communū primo. si legitime
affectus est dignitatē seu
prelationē. an videlicet ali-
qua irregularitate vlt sentē-
tia fuerit irretit⁹ cum fuit
assumptus ad prelaturā in
qua non fuit secum dispensa-
tū. vel de qua non fuit absolutus. vt videlicet
si fuit bigamus. si coopatus est i causa sanguinis
Si est illegittimus. si excommunicatus. si suspen-
sus. aut notorius concubiniarius. nam qui in quolibz
horū se nescit et prelatōem in eis. vel aliquo illorū
accipit eam furtiue tenet et est in continuo morta-
li. Item nota qd illegittimus ad dignitatē vlt bene-
ficiū curatum vlt prioratū in religione qui per ele-
ctionem creatur sine dispensatione pape pmoue-
ri non potest. ex priuilegio tamē magistri ordinis
in causa hac potest dispensari ad prelaturas in or-
dine predicatorū. de hoc habes in. iij. pre summe
t. j. **S**i rite absqz vicio symoniaco fuit electus con-
firmatus et ordinatus. **S**i interposuit pces p se l-
pcurauit qd ali⁹ p eo porrigēt. qz symonia fuit. et si
ibi fuit symonia pactōis indiget dispensatione pa-
pe. et anteq̃ dispensetur furtiue tenet dignitatē
De hoc habes i. ij. pte summe. t. j. c. j. Atē d omni-
bus his que habes sup in. c. de beneficiatis et in
c. de clericis in cōmuni potes hic interrogare put
videbitur expedire. si est prelatus seculariū cleri-
corū. **S**i vero prelatus religiosorū interroga d his

que sunt in capitulo precedenti et de his que se-
quuntur. ¶ Si aliqd peccatum manifestum simu-
lauit in subditis et non correxit. aut si non manife-
sta que ad eius noticiam aliquo modo peruenerint
ulterius non inquisiuit. quia si mere ex negligencia
omitterat puto mortale quo ad criminalia. **S**e-
cus si ex aliqua ratione hoc omittit ut puta ad eui-
tanda maiora scandala. **S**i in capitulo equi iudex
non fuit **S**i rerum monasterij dilapidator fuit **S**i
superioribus non obediuit **S**i causas sibi a suis su-
perioribus commissas non solum consiliū peritorum
determinauit sed solum acceptatōem persone. In omni-
bus supradictis est peccatum mortale vel veniale
solum qualitate excessus et maliciam ac negligencia.
Si indignos et non idoneos in officijs posu-
it maxime ad curam animarū quia male videtur ex-
cusari a mortali precipue si eos quos scit malos et
in mortali perseuerare ponit ad curam animarū cum
possit repellere nec credo quod excuset paucitas. quia
alii non inueniuntur etiam si ille quem sic posuit sit mul-
tum industrius et bene sciat officiare ecclesiam
in exterioribus. **I**dem cum talem sustinet quem ipse
tamen non posuit licet iuridice eum remouere possit. **S**i posuit
in audientia confessionū notabiliter ignorantes et ine-
ptos vel criminosos quia mortaliter peccat per illam
regulā. **Q**ui causam dāni dat dānū dedisse videtur.
Idem si tales toleret cum posset eos remouere nisi
forte a superioribus suis sint ad hoc positi. ¶ **S**ed
quā curā de ipsis habebit cum ad sui damnationem
exerceat tale officiū audiendum est. **Q**uomodo autem
videatur ineptus vel notabiliter ignorans habes in

tertia pte summe. **S**i fuit nimis curiosus et pōpo-
sus in edificijs ecclesie et monasterij et ornamen-
tis et huiusmodi. qđ est contra sanctum. **I**thero. et
Ambro. xxij. q. ij. c. **A**uz. et. c. **B**la epi ven. **E**t tam
a modernis fiunt multe supfluitates et curiosita-
tes et pallacea ptra exempla sanctorū omniū. **E**t
de his amittit^r multum de tempore et deuotione
ita vt opletis edificijs exhausti videntur. omnis
spiritus et deuotio. et pauperes in terra moriunt^r
fame. quos ipsi religiosi de supfluis eorū. tenen-
tur sustentare. xxij. q. j. **S**i fuit nimis sollicitus cir-
ca temporalia. ex hoc minus debite vacans spiri-
tualibus in se et in subditis et **l**ectioni. orationi. me-
ditationi et ammonitioni. vtiqz peccatum est plus
et minus fm quantitatem excessus. principalis em̄
intentio seu cura debet esse de spiritualibus. **S**i
nimis per curias discurret in litigando cum scan-
dalo hominum. cum posset per alium modum ma-
gis pacificū sua repetere etiam si non tantum per
hoc recuperare deberet. **S**i iura et priuilegia
sue ecclesie n̄ seruauit et dēdit vt debuit. **S**i indispen-
sando indiscrete se habuit. vel quia nimis de faci-
li et sine causa rationabili dispensauit de ieiunijs.
de esu carnum. de retinendis rebus ad vsum. **I**n
penitentijs taxatis fm regulam et constitutiones
et huiusmodi. quia peccauit. in ducendo relaxatio-
nem et religionis rigorem eneruando. **V**nde bea-
tus **B**enedictus in regula sua dicit. qđ de omni di-
spensatione habet reddere rationem. **V**el etiamsi
fuit nimis durus in dispensando cum debuit pre-
cipue cum debilibus et infirmis et huiusmodi non

providens eis. **S**i n̄ fuit bonus exēplaris ī incessu
moderato. ī habitu non p̄cioso. ī modestia ge-
stus. ī locutione rara et graui ⁊ fructuosa. cauēs
discordias nutriens pacem. omnes patiēter audi-
ens et tolerans. singularitates vitans. communia
sequens cum potest nemini bland⁹. affabilis cun-
ctis. susurratiōes. detractiones. irritatiōes confabu-
lationes. maledictiones. contentiones. ī se et suis
elimilians. ī omnibus circumsp̄ctus. nō delectās
ī p̄sidentia. sed timens de negligentia. cum de
singulis sibi commissis habeat reddere rationem
Ita aliorum curam habens vt sui non obliuiscatur
vt docet gregorius ī pastoralī. **R**am sic tanetur
quil bet p̄latus esse et sic se habere. **S**i ī corri-
gendo fuit nimis remissus. v̄l nimis rigidus quia
vtrumq; cauendum est. sicut dicit gregorius ī mo-
ralibus et vt habetur di. xlii. disciplinā. **R**am fa-
cilitas venie īcentiuū p̄ebet delinquēdi s̄m am.
xiiij. q. iij. **E**st iniusta. **E**t asperitas nimia ī increpa-
tione. nec correptionem recipit nec salutem. **L**eo.
di. xli. cum beatus. **P**recipue circa seniores debz
p̄latus ī corrigendo humanus esse. et sic se ha-
bere vt dicitur ī. c. seniores. j. q. vii. s̄m grego. m̄.
si essent habituati ī malo. quia tunc durius corri-
pi debēt s̄m eundē vt s̄. **S**i districta fecit p̄cepta
a qbus multum debet cauere nisi sit res ardua. et
si cogeret p̄ p̄ceptū v̄l sententiā ad aliqd faciēdū
v̄l dicendū ī quo nō esset ei subditus astrict⁹ vel
n̄ deberet ei obedire nec ī reuelando ei p̄t̄m oīno
essz mortale ei **I**n īq̄sitōe ec̄ criminū ī īceptōe ac-
cusatiōis ē denūciatiōis ē ī p̄latōe snie excoīcatōis

et huiusmodi non sit preceptis nec procedat per sus-
piciones. sed p probationes et p modos iuridicos
alias enim incurreret graue peccatum. et aliquan-
do sententias. de hoc habes in summa. Si recepit
prelatus in ordine mendicantium aliquem ad pro-
fessionem ante annū opletum probationis seu no-
uiciatus est suspensus a receptione cuiusq ad pro-
fessionem. et debet puniri pena que solet infligi.
p grauioribus culpis. vnde et mortaliter peccat
ex de reg. et trā. ad rel. Non solū li. vi. Si non in-
duxit quātum potuit verbo et exēplo subditos suos
ad obfauendū omnes ceremonias sui ordinis Si
malas osuetudines seu corruptelas contra regu-
lam et decentia religionis quas inuenit iam indu-
ctas non abstulit quantū potuit vt viciū appeti-
tis discursum fratrum ad placitum. familiaritatē
cum mulieribus. vel viris si est monacha. tollatōez
rerum. amicis osanguineis. sine licentia ⁊ rationa-
bili causa. esum carniū sine causa rationabili. qd
est vniuersale omni mōacho d ose. di. v. mo. Et simi-
lia que sunt precipue contra essentialia vota reli-
gionis. nullo modo debet pmittere nec etiam per-
ceptionē aut etiam receptionē symoniacā moniali-
um sicut hodie fit quasi vbiq. q si talia potest re-
mouere. nec est spes in futurū. dimittat curā exē-
plo beati Benedicti. vt vij. q. j. ibi ne quietem suā
amittat et tandem cū eis damnationem incurrat.
Quicūq sit ille abbas ⁊ abbatissa prior vel prio-
rissa vel alias quocunq nomine censeatur. nec suf-
ficit q prelatus corrigat vicia que contigerit ipm
nosse. sed diligenter agnoscere vultū pecoris sui

conferendo vi-
datur sibi in for-
mā premisse
manifesta coris
natura monast
operi de hmo

Circa epi
Ca

bis amunt
refectum m
non intelligit
ni abbas
opimones
tia. relinquen
dum est nece
laicos perito
dicere et disci
requis vel
quatuor
tam moqui p
que habet e
a diuina cele

considerando vias eius. **C**auēat autem ne crimina
delata sibi in foro conscientie vel in secreto iudicet
in foro contentioso seu in capitulo. **I**bi enim tantum
manifesta corrigenda sunt. **S**i habet sub cura mo
nasteria monialiū inquirendū est ut infra in .c. se
quenti de hmoi.

Circa episcopos et alios superiores.

Capitulum. xlvij.

Discopi et alij superiores pla
ti sic possunt interrogari. **S**i
videlicet non sit talis l tte
rature et scientie q p se ex
plicare sciat que debz et ad
qd tenetur cū ipse habeat
alios sup hmoi informare et
dirigere. **N**ā si bonus ab oī
bus cōmuniter reputatur et sufficiens. non est ne
cessarium nisi ipsum audire et si de aliquo negotō
non intelligit. potest confessor eum quantum pote
rit informare. **E**t si tale quid est in quo variantur
opimiones. vel de quo non potest dari lata senten
tia. relinquendū est sue conscientie. **I**dem dicen
dum est circa alios clericos. religiosos. prelatos et
laicos peritos et timoratos qui sciunt sufficientē
dicere et discernere facta sua. **S**i vero huiusmōi
episcopus vel alius superior non sit talis. sed indi
get adiutorio interrogantis in quantum clericus ē
tunc inquiri potest prout expedire videtur de his
que habes s. c. circa clericos in communi ut d' offi
cio diuino celebratione et ministratiōe sacramtorū.

et de modo et huiusmodi. **S**i vero assumptus est
ex religione ad episcopatū. Interroga de his que
habes in .c. circa religiosos q^o ad multa. **N**ā quis
assumptus sit ex monasterio tamē adhuc tenetur
seruare ordinem suum nisi in his que non paciun-
tur officium pastoris ut silentiū. solitudo. vigilie
et hmoi. In quantum vero fuerit beneficiatus seu
curatus et prelatus interroga de his que habes
supra in .c. circa beneficiatos. **E**t si recepit digni-
tatem seu episcopatum habens aliquam irregula-
ritatem. vel sententiam aut symoniace vel per in-
trusionem sibi acquisiuit prelaturam dic ut in .c.
precedenti in prim. Exinde de his que sequuntur
que sunt specialia officio pastorali interroga. **S**i
videlicet contulit ordines sacros indebite. quod est
vnum in quo maxime offendunt. **S**i per symoniam
contulit sed oculte quia mortaliter peccauit non ta-
men ipse est suspensus ex hoc quo ad alios. **S**ed
si notoria est symonia suspensus est quo ad alios.
Si autem in vtroq; casu ordinatus ab eo est suspē-
sus et indiget dispensatione. **S**i contulit scienter
ordines non habentibus legitimam etatem. quia
mortalis est nec potest episcopus super etate di-
spensare. **S**i contulit ordines per saltum scienter
vel duos sacros simul. vel quattuor minores cum
subdiaconatu quia mortalis est. **S**i contulit ordines
sacros extra tempora ordinationū quia mortalis ē
nisi ex dispensatione pape hoc fieret. alias em or-
dinatus esset suspensus. minores tamē ordines di-
ebus festiuis conferre potest. **S**i in ordinatione di-
miserit aliqd faciendum quia si obmitteret aliquid

de substantialibus ex quibus imprimatur caracter
oporteret totum iterare in alia solemnitate quattuor
temporum. ¶ Si vero non est substantiale sed
de simplici solemnitate non debet iterari. sed
supplere tantum omissum in ordinatione proxi-
me futura. nec prius ante illam suppletionem de-
bet ille sic ordinatus exercere officium ordinis quia
alias peccaret. Episcopus autem in huiusmodi peccat
mortaliter si ex certa scientia vel crassa ignorantia
hoc accidat. Idem videtur si ex notabili negligē-
tia Si ordinauit aliquem qui non fuerit sue dioecesis
vel aliquem religiosum aut alium beneficiatum in ali-
quo collegio sine licentia sui superioris scienter. quia
mortalis est. et est suspensus a collatione ordinum per
annum. Si non fecit fieri examinationem de ordinandis
debitam videlicet de etate. scientia. moribus et huiusmodi
secundum iura quia peccauit mortaliter. Idem si fecit fieri
examinationem per ineptos ad huiusmodi. Idem si per tales
fecit fieri examinationem quos estimauit propter
eorum malam conscientiam admittere indignos. si
tamen ad eum spectat prouidere de talibus Si sci-
enter admittit indignum quem repellere potest
ut concubinariū et illatum et huiusmodi. Si non contulit
sacramentum confirmationis quando debuit. Solum enim episcopi possunt
deferre et omnino anno semel debet deferre et ex illud
tempus solitum. omni tempore anni. et omni hora morituris
potest accedere. ne sine hoc decedant quibus sine hoc
saluarentur. Committendo ergo magnam negligentiam
in hoc. ut post multos annos semel conferre cre-
do esse mortale. Si non dedit secundum debitam
materiam et formam et locum quodcumque sacramentum

o iiii

quia mortale. q̄ autem ieiun⁹ conferat sacramētū
confirmationis non est necessarium. tam ē decens
et de iure. Si bis scienter aliquem confirmaret.
quia peccaret mortaliter. vñ in hoc debet esse cau-
tus ne iteret. et etia⁹ aduertere ne aliquis nō cris-
matus teneat crismandum aut etiam ne consang-
neus teneat consanguineum. Si in cena domini nō
consecrauit cum potuit crisma ⁊ oleum sanctuz vt
debit. quia innouanda sunt talia. Et si non serua-
uit debitam materiam. formam et ritum ecclesie.
quia mortale est. Si consecrationes ecclesiarū. vel
altarium vel calicum. vel patenarum. vel benedi-
ctiones vestium sacrarū nō fecit vt debuit. s̄m for-
mam et ritum ecclesie. vel si aliqd̄ horū per symo-
niam consecrauit. Idem de benedictione abbatum
et abbatissarū. Idem de reconciliatione ecclesiarū
vel cimiteriorū. quia mortaliter peccauit. Mortale
autem quam nouit corruptam non de facili debet
eam consecrare in virginem. nec tamen debet ma-
nifestare si est occultum sed mutare nomen virgi-
nis in castā si non perpendit⁹. Si contulit beneficia
p̄ symoniā q̄ mortale est. Et si notoria est suspen-
sus ē quo ad se et alios. Si vero occulta suscep-
sus est quo ad se non quo ad alios. Si contulit scienter
bñficia indignis siue simplicia siue curata. q̄ mor-
tale est. Idem si acceptauit presentatum a patro-
nis ineptum. Idem si confirmauit indignū. Si contulit
tm̄ plura beneficia in casu nō ocesso. aut pbendas
aut dignitates vl̄ si consanguineis minus aptis con-
tulit rō consanguinitatis postpondo aptiores q̄ mor-
tale est. Si admisit ad beneficia habentia curam

animarum seu ipsa d'ulit non habentibus. xxv. an
nos mortale est. Si in ecclesijs de iure vacantib⁹
non prouidit de rectore ut debuit sicut vacat cura
ta data absq; dispensatōe pape his que non con
tingūt. xxv. vel qui infra annū ab acceptatōe hu
iusmodi curati non faciunt se ad sacerdotium pro
moueri. nisi causa studiij sit obmissum et dispensa
tum de quo habes sup̄a in. c. de beneficijs. Si
vero ep̄s de hmōi curatis vacantib⁹. infra sex mē
ses postea non prouiderit non potest post hoc se in
tromittere de illo. quia mortale esset et tunc tenē
tur errorem suum manifestare. Idem qñ recepto
secūdo bñficio vacauit primum de quo habes sup̄
plenius et in summa in. iij. pte. Si ordinauit aliquē
clericum ad ordinem sacrum. sine iusto titulo. id ē.
sine bñficio t̄ saltē patrimonio sufficiēti ad sui sustē
tationē qz ultra pām mortale tenetur ei expēsas
facē. quousq; de bñficio sit ei p̄sum. nisi aliquis
ep̄s hmōi omisisset alijs determinādo p̄sonas. qz
tunc ille cui omissum fuit tenetur. De quibus vi
de in summa in. iij. pte. Si non visitauit ep̄atū suū
ut debuit aut si in visitatōe sua nimis sumptuosus
fuit. z cū maḡ z n̄a failia veit. z t̄ eq̄tarijs mimijs
ultra p̄scriptū numex. vel si ipse vel familia eius
munera accipit sup̄ quo sp̄alis pena ē de q̄b⁹ ple.
in. iij. pte summe. Si in visitatōe nō diligenter in
quisiuit de quibus debuit et maxime d̄ vita z ho
nestate clericorū vel sacerdotū et officiantium et
quomodo se habent in āministratione sacramētorū
et de formis eorū si bene p̄nūciāt percipue bap
tismi qui est magis necessarius. de audientia con.

fectionum quomodo in eis se habent. quomodo po-
pulū amonent. Et in rebus ecclie precipue altari-
bus q̄ mundas teneant. Si aut̄ videt in h̄mōi no-
tabiliter excedere. corrigat et emendet quantum
poterit. quia si non correxit et punierit excessus &
si tales sunt incorrigibiles non p̄uiderit de alijs
grauius peccat. Et omnia mala et dāna animarum
que inde sequuntur. ei imputantur dum tamen ob-
uiare potest et non facit di. lxxiiij. per totū. Si su-
stimuit in officijs et beneficijs notorios concubinari-
os quos debet post ammonitiōē si non abstinue-
rit priuare beneficijs. quia grauius peccat. Si i-
sceleribus et malis manifestis vt vsuris. tabernis
ludis in aleis productōribus negocijs secularibus
se occupantes et venationibus non bene se habu-
it circa clericos. Illos enim in h̄is non puniendo
videtur male posse excusare a peccato mortali. nisi
si ex h̄mōi punitionibus sequeretur maius malum
vt scisma vel magnum scandalum di. l. vt constitu-
erentur. Si laicos sibi subditos notorios peccato-
res quos per se nouit vel sibi per alios denuncia-
tos. vt adulteros. vsurarios. inimicias exercentes
manifestas. non corrigit per censuras et alios mo-
dos vt debet peccat grauius. nisi obmittat quia
non speratur emendatio. sed potius deterioratio
ex hoc. Et hoc tamen non videtur excusare suffici-
enter nisi ex hoc timeretur aliquod graue scanda-
lum di. xliiij. Commestrationes. Si malas consuetu-
dines quas reperit in sua diocesi non mittit aufer-
re quantum potest. vt vendere et laborare dieb⁹
festiuis. non communicare et confiteri semel in an-

no. adhibere
liberatem et
bellicis conu-
m. item vt er-
per violentia
non conser-
Et si post am-
dicare quia a
et h̄mōe vel
fructus seu
bit dōand
ribus quia p-
que depurant
nos. q̄e dōe
p. p̄cipuē
is sine in-
quia rapin-
Si p̄cto
melliguntur
rōm. ad rōm
d̄. p̄rogare
h̄et. Th. ij.
na. Si gra-
Si fecit c
temporalis in-
ous vel si ip-
p̄mōis q̄
delicta cler-
na ex. uant
phibetur

no. tripudiare in ecclesijs. violare ecclesiasticam
libertatem ut clerici conueniantur pro debitis vel
delictis coram iudicio seculari. et ecclesiasticam imu-
nitatem ut extrahantur debitores vel malefactores
per violentiam de locis sacris et homini in casibus
non concessis. quia tenetur illis homini prohibere
Et si post ammonitionem nolunt desistere excom-
micare quia alias peccat grauiter. obmittendo hoc
ex timore vel negligentia di. xliij. **S**it rector. **S**i
fructus seu redditus episcopatus sui male expen-
dit donando consanguineis vel alijs non indigen-
tibus quia peccaret grauiter **E**t si distincta sunt ea
que deputantur ad mensas eius ab alijs **E**t si de alijs que
erogare debet clericis vel pro reparatione ecclesie
pauperibus dat consanguineis vel alijs amicis suis
sine rationabili indigentia. tenetur restituere illa
quia rapinam fecit et similiter recipientes ab eo.

Si vero non sunt distincta huiusmodi bona sed
intelliguntur omnia committi fidei sue ea que suf-
ficiunt ad usum suum et familie sibi conuenientis
de erogare pauperibus et alijs dando pauperibus sibi
hec Tho. ij. secunde. q. ij. z. xij. q. ij. **A**urum et. c. glo-
ria. **S**i grauauit subditos suos in debitis collectis
Si fecit clericos suos soluere tallias a domino
temporali impositas. vel gabellas ad instantiam
eius vel si ipse sponte dedit sine licentia summi
pontificis quod prohibetur et ergo mortale est. **S**i
delicta clericorum vel laicorum puniunt preter pecunia-
ria ex auaricia et non ad magis refrenandum quod
prohibetur et ergo mortale est. **S**i visitauit

diocesim vel visitare fecit magis propter lucrum
quam salutem hominum. quia mortale est. ¶ Si alie-
navit bona episcopatus sine licētia pape z i casu
idebite quia mortale est. ¶ Si iura ecclesiarum non
servauit quia mortale est. ¶ Si bona vacantiū ec-
clesiarum sibi usurpauit cum debeant successori
reseruati quia mortale est. ¶ Si iusta debita a pre-
decessoribus contracta ratione ecclesie non soluit
quia mortale est. ¶ Si fructus alicuius beneficii
ad tempus ad se accepit vel partem ab eo cui con-
tulit vult habere quia rapina est et mortale. ¶ Si
formam iuris erga usurarios manifestos non ser-
uauit sed de certa quantitate contentus non facta
debita restitutione sibi remittit. et ad sepulturā
et ad sacramenta admittit quia mortale est. ¶ Si
incerta pauperibus deputa da in suum vsum con-
uertit sine necessitate. quia mortale est. ¶ Si sen-
tentias excommunicationis de facili ppter lucrum
profert vel absolutionem eius. quia mortale est.
¶ Si permisit questionarios vel alios pronuncia-
te indiscretas indulgentias et falsas quia mor-
taliter peccauit. ¶ Si exemptos vt fratres predi-
catores. minores. heremitas sancti augustini. car-
melitas seruitas. Cister ienses et alios habentes
per priuilegium exemptionis iniuste molestat nō
seruando priuilegia eorum specialiter pro audien-
tia confessionum. non admittendo sibi presenta-
tos ydoneos. secundum Cle. dudum de sepul. vt
sibi retinendo nimios casus et inconusuetos. vt
quotidie habeatur recursus ad eum. ¶ Vel
ad quartam cogendo quantum ad id in quo sunt

prologiati vel
nulli possit eos
et pccat. Si
non non exēte
et eos vel e
sependo ab
im expedit. A
si non hab
posis vel la
ligenti clau
hibendo in
i que thi fun
m iudicando
neatum ppe
habet suffic
cras. debito
redit iniqua
i iudices. S
necando. S
i macedoni. qu
us vide mior
m m m m m m
eolus et fce
idno t p p p
i nel in carcer
du. in quo esse
unt r r r r r r
nam debet v
curr alium fi
m m m m m
m m m m m

priuilegiati vel eos ad iudicium trahendo cum in
nullo possit eos conuenire nisi p heresi quia graui
ter peccat. **S**i monasteria monachorū vñ monacha
rum non exempta non diligenter z honeste visita
uit et eos vel eas ad seruandum regulam induxit
deponendo abbates vel abbatissas p relaxatione
cum expedit. habendo curam de honestate earum
Et q non habeant familiaritatem cum clericis re
ligiosis vel laicis ille inomiales. puidendo eis de
diligenti clausura de pfectore securo et psciētiato
phibendo ingressum symoniacū et puiuiā femina
rū que ibi fiunt. et festa vana in psecratione earū
Si in iudicando in foro pten tioso sibi non tenuit
vicarium peritum et bonum precipue qñ ex se nō
habet sufficientiā iuris **S**i non seruauit ordinē iudi
ciarū debito modo. **S**i fuit acceptator psonarū. **S**i
dedit iniquas sententias de istis dic vt s̄ in. c. cit
ra iudices. **S**i non seruauit debitam formam iuris
inferendo sententias excōicationis. suspensionis.
et interdicti. quia icurrit vltra pām certā penā de
qua vide in summa in. iij. pte precipue i causis ma
trimonialibus. qz ibi oportet esse cautissimū z pon
derosuz et specialiter circa diuorcia. **S**i dedit licē
tiā dño tpali vel iudici verberādi vel aliter puniē
di. vel incarcerandi aut hmōi clericos suos. nisi in
casu in quo essent incorrigibiles per eum. qz effici
tur excōicatus ex de sen. ex. vt fame. **N**eminem tñ
etiam debet verberare manibus pprijs. sed p cle
ricum alium faciat castigare clericum p delictis
et huiusmodi cum expedit fm iura. **I**tem a cau
sis sanguinis debet abstinere opere. consilio. et

mandato. ¶ Si hereticos n̄ diligenter perquisi-
uit in sua diocesi et p̄m̄uit s̄m iura. Si testamen-
ta et ultimas voluntates non fecit impleri preci-
pue quo ad legata ad pias causas. ¶ Si dispensa-
uit in votis et iuramentis in quibus non potuit
si potuit tamen indiscrete. et sine causa rationabi-
li. ¶ Si absoluit a sententijs a quibus non potuit
vt in pape reservatis casibus. vel dispensauit in
irregularitate in qua non potuit. Si bonus exem-
plaris fuit in habitu non precioso. su p̄pelleatib⁹
non argenteis et curiositatib⁹ in apparatu domus
et ornatu non seculari in victu sobrio. non conuiua-
lis nimis nisi cum pauperibus. in visitando eccle-
sias. interessendo diuinis et precipue diebus fe-
stiuis. quia hoc debet facere s̄m iura. In solenni-
tatibus precipuis per se cantando missam. In di-
cendo officium deuote non cursiue sed ordinate ⁊
q̄ dicatur in ecclesia sua debite procurando. In
frequentando orationes priuatas. in vacando le-
ctionibus sacris. vt di. xxxvj. per totum. in predi-
cando si sit p̄doneus. id est. si scuerit. si vero nesci-
uerit p̄ouidendo gregi suo de alijs predicatori-
bus vtilibus non curiosis similiter de confessori-
bus. In tenendo honestam et deuotam familiam
sollicitus de salute eius. In vitando conuersatio-
nem cum mulieribus vt pestem. In raro exitu de
domo nisi ad ecclesiam. In conferendo et inquire-
do sepe consilia cū seruis dei. quomodo possit me-
lius p̄uidere gregi suo Adulatores vt venenū ab-
horrendo. Dater pauper. viduar. orphanor. et
oppression. existat. et causas eor. sine expensis ex

pedire facit. In iurijs proprijs non sit vindicativus
sed patientissim⁹. In verbo et gestu non sit subdi-
tus et iracund⁹ nemini multū familiaris nisi serui-
toribus dei. superioribus obediens. equalib⁹ non
inuidens. non gaudens de dignitate et honore.
sed lugens pro exteriori occupatione et pleb⁹ offē-
sis. die noctuq⁹ resistat contentōib⁹ maxime. p̄tra
fidem catholicā qz si in hīs omnibus diligen-
ter et bene se habuit nichil deo acceptius. Si autē pre-
sumptorie et male nil miserius. et damnabil⁹ epī
dignitate vt dic⁹ aug⁹ di. iiii. ante omnia. De pla-
tis etiam multa habes in summa. iij. pte. t. vl. per
totum. Item epī et sup. concedentes aliquam do-
mum vsurarijs manifestis alienigenis ad fen⁹ exer-
cendū. sunt ipso facto suspensi. vt ex de vsu. quāq̃
li. vj. Similiter si pmittūt qd hmōi vsurarij alieni-
gene exerceāt fenus in terris eorū. iurisdictōi sub-
ditis. nisi ifra tres mēses eos expulerit vt i palle.
c. quāq̃. Item qui se ingerit p̄ papa electus a mi-
nori pte quam duabus ptibus cardinalium est ip-
so facto excommunicatus. Et similiter cardinales
qui talem receperint pro papa extra de elect. licz
li. vj. Item omnes clerici religiosi. layci siue fami-
liares curie siue alij. qui aliquod pactum fecerint
vel aliquid paruum vel magnum promiserint. vel
promissiones receperint. vel ex pacto vel promissi-
one occulta vel manifesta dederint. vel receperit
paruum quid vel magnum pro aliqua iusticia vel
gratia pro se vel pro alio in causis iuridicis vel lit-
teris apostolicis. et quibuscunq⁹ modis. ab apo-
stolica sede optinenda sunt ipso facto excoīcati in

exuagā. Bonifacij. viij. et absolutio pape reserua
tur. h^o h³ locū i cu. ro. flo. an. z. an. d. bur. eā alle.

**Sequitur quarta et vltima pars hu/
iustractus que tractat de absolutio
ne et penitentie iniunctione.**

Capitulum xlvij.

Ost quā penitens dixit ex se
peccata sua. vel ex inter
rogatione confessoris vt de
buit tandem concludat di
cens. **I**n istis peccaui et in
alijs multis. et de omnibus
dico meam culpam. Confes
sor vero tunc interroget. m.
si tamen fuerit psona talis de quo hoc non dubi
tetur quia tunc superfluum et risibile esset. **S**i do
let de peccatis pteritis z pponit in futurū abstime
re ab omnibus scilicet mortalibus. Item si abstu
lit vel famam vel res alte rius et paratus sit satis
facere vel reddere. vel si iniuriam fecit. pro ea sa
tisfactionem facere et hmoi et hoc sit parus face
re q̄cito poterit sine vlla dilatione. **Q**ue restitutō
q̄n sit fienda. z quo ordine quo ad certa vel incer
ta. vide in tertia parte summe. t. p̄. per totum et
est ibi materia longa. q̄ si dicat nolle ista facere l
non posse cum tamen bene posset. non est absolue
dus. hec **Tho. m. ij. scde. q. iij.** tunc vera. **P**otest
tamen dici Miseriatur tui z sed nullo modo absol
uo te. **P**otest etiam ei miūgi aliud bonum faciēdū